

آزاديءَ جي موسم

هن مونڪان پڇيو ته،
”چا آزاديءَ جي به ڪا موسم ٿيندي آهي...؟“
چير ”ها“
جڏهن قاهين جا ٿندا،
گونج ڪڍي ڦلارجي پون.
۽ انهن ۾ ڪنڌ،
ڳاڙهن پيرن جيان لڙڪن لڳن،
۽ ڌرتيءَ جي سيني تي،
ڳاڙهي پاڻيءَ جو ريج اچي،
۽ ماڻهن،
بارتن کي سانجهي ۽ ويٺي،
قوميت جون لوليون ڏين،
تراها ٿيند،
آزاديءَ جو اُهاڃان هوندي آهي...!

Sindh Salam - Hq, 0111-261650

ڌيمي وهڪ درياءَ جي

مشتاق سعيد

ڌيمي وهڪ درياءَ جي

(شاعري)

مشتاق سعيد

سند سلامت
ڪتاب گهر

سند جا سڄڻو سلام .....

سند سلامت سنڌي ٻوليءَ جي ڪتابن جي ذخيري کي دنيا جي ڪنڊ ڪڙڇ تائين پهچائڻ لاءِ **ڊجيٽل بوڪ ايڊيشن** متعارف ڪرائڻ جو جيڪو سلسلو شروع ڪيو آهي، ان سلسلي جو **ٻاويهون** ڪتاب **ڌيمي وهڪ درياءَ جي** اوهان اڳيان پيش ڪجي ٿو. هي شاعريءَ جو ڪتاب سند جي خوبصورت شاعر **مشتاق سعيد** جي شاعريءَ تي مشتمل آهي.

اسين ٿورائتا آهيون سڄاول جي سهڻي دوست سارنگ حبيب چانڊيو صاحب جا جنهن نه فقط هن ڪتاب جي سافت ڪاپي موڪلي ڏني پر ان سان گڏ هي ڪتاب سند سلامت تي پيش ڪرڻ جي اجازت به ڏني. هي ڪتاب **سچائي اشاعتي گهر ڌڙو** پاران ڇپائي مارڪيٽ ۾ آندو ويو آهي.

اوهان سڀني دوستن، بزرگن ۽ ساڃاهه وندن جي قيمتي مشورن، رايي، صلاحن ۽ رهنمائي جو منتظر.

محمد سليحان وساڻ
مينيڊنگ ايڊيٽر (اعزازي)
سند سلامت ڊاٽ ڪام

salamatsindh@gmail.com
www.sindhsalamat.com

ارينا

پُونءِ آدم تي اک کولڻ کانپوءِ
شعوري امرت سان سرشار ڪرڻ ۾
منهنجي جنم جو موجد منهنجو
باباسائين ”محمد الياس“
جنهن مونکي علمي ٻاجه سان نوازڻ لاءِ
پنهنجورتن ست نچويو
۽ پياري امڙ ”نوران“
جنهن پنهنجي گُڪ مان جنم ڏئي
راتين جون ننڊون ڦٽائي مونکي تاتيو
هي ادبي پورهيو انهن ٻنهي
ابي ۽ امڙ جي نالي اربيان تو
جي منهنجا تخليقڪار آهن...!

پنهنجي پاران

مشتاق سعيد لاڙ جي اُن مٽيءَ مان جنم ورتو آهي، جنهن مان
سنڌ ڪيترا ئي اهم ۽ سجاڻا شخص جنم وٺي چُڪا آهن، جن
هر ميدان ۾ پاڻ ملهايو آهي.
۽ هاڻ وري مشتاق سعيد، پنهنجي هن پهرينءَ شعري ڳتڪي
ذريعي ان خطي کي هڪ نئين سجاڻپ ۽ نئون انداز ڏيئي رهيو
آهي.
مشتاق هڪ پورهيت نوجوان آهي، جنهن پورهيت ڪلاس
مان ئي جنم ورتو آهي، تنهن ڪري سندس شعر ۾ انهن سڀني
پيڙائن جا پاڇا آهن، جيڪي هڪ پورهيت ڪلاس جي فرد ۾
هوندا آهن.
سڃاڻي اشاعت گهر سدائين، نئين ٿهيءَ جي ليڪڪن کي
اڳتي آڻڻ ۾ پنهنجو ڪردار ادا ڪيو آهي ۽ پنهنجي وس آهر
سنڌي ادب جي عمارت ۾ وقت به وقت پي واڌارو ڪيو آهي، ايئن
مشتاق سعيد هڪ نئون واڌارو آهي، مشتاق سعيد جو هيءُ
پهريون شعري مجموعو اميد ته پڙهيو ۽ پڙهايو ويندو.

يوسف سنڌي

مهاڳ

تندرست تشبيهه جهڙو شاعر

هوائن جي هٿن مان ڪري پيل خوشبوءَ جي خواب کي ڪوبه ڪٽڻ لاءِ تيار ئي ناهي.

ماڻهوبه عقليءَ جي بار سان ايترو ته پر جي ڇڪا آهن جو محبتن جو معيار ئي ماري ويٺا آهن. سوچون ڏهي ۾ پينل پاڻيءَ جئين ڏينهن ڏينهن گدليون ٿي رهيون آهن. ڪا به سچائي سمند جي سيني جئين اٿي آبي ٿيڻ لاءِ تيار ئي ناهي.

پر ڪڏهن ڪڏهن من جي ماٺار مان هڪ گمان نئين سو گونج ڪڍڻ لڳندو آهي ۽ ويساهه جي ويڙهيل ورقن کي ورجاءُ جو وطن بڻائي سڦلتا جو سڌ بڻجي شعور جي شهر ۾ گهٺڻ جئين گونجڻ لڳندو آهي.

اهڙي ئي شاعريءَ جي شعوري گهٺڻ جو آواز منهنجي احساسن جي ڏنيا ۾ ايتن داخل ٿي پيو آهي. جيئن نريل جسم ۾ ٻيهر ساهه جي سلسلي جو سفر شروع ٿي پوندو آهي.

مشتاق سعيد هڪ باصلاحيت انسان ته آهي. اها ڳالهه پنهنجي جاءِ تي رهي. پر پاڻ ان کان وڌيڪ هڪ باصلاحيت شاعر ۽ نثر نويس آهي. سندس خيالن جي اڏار چڪور جي چريائيءَ کان به اڳتي اڏرندي نظر آئي آهي. هن جي شاعريءَ جي ست ست ۾ سچ جو سقراط وه جون وٿيون پيئندي نظر اچي رهيو آهي سندس شاعري ۾ ڪافي اهڙا خيال آهن. جيڪي خُدا سان همڪلاميءَ جو حُسن رکن ٿا. ۽ انسانيت جي اهميت کي مذهبن جي ماڀي کان مٿاهون ٿا سمجهن. اهڙن احساسن جي امير شاعر کي آخر ڪهڙن وضوع ٿيل لفظن جا ورق اوڍائجن.

سندس شاعري دودي سومري جي تلوار جي تجلن کان وٺي پٽائيءَ جي ڀر ۾ ويٺل تمر فقير جي تبصرن تائين جاڳيل نظر آئي آهي. ته ڪٿ وري جوانيءَ ۾ مري ويل کيتو ڪولھڙ جي قصي جو مرثيو بڻجي درد جي ديوار سان ٽڪرائي آهي. سچ پچو ته هن ڪتاب جي شاعريءَ جو هر موضوع هڪ ڊگهي تبصري جي تاريخ لڳي رهيو آهي. جنهن تي پرپور ڳالهائڻ لاءِ يقينن ته وقت پنهنجون اکيون پاڻ گهر مان ٻاهر ڪڍڻ ڳالهائڻ لاءِ وڏا ڳاٽ ڪٽندو هي حق جي آواز جو الستي شاعر اونداهين ۾ چنڊ اُڀارڻ جون ڳالهيون ڪري رهيو آهي. ۽ باڪ جي پتل بدن ۾ تازن تڙيل گلن جي مهڪ ۾ سمانجڻ جون صدائون ڏئي رهيو آهي. ته جيئن پويئن جا پنڌ مرڻ جي موسمن کان بچايا وڃن. ۽ روح جي زمين تي هڪ اهڙي محبت جو بچ چٽيو وڃي. جنهن مٿان نفرتن جي پيل جو اثر ئي نه پوي. اهڙي ئي پيغام جو پنڌ هن ڪتاب جي هر ڪوٽا ۾ ڪوسن احساسن جي اکين سان اُڀريل آهي. جنهن جي جمال جي هر جاڳ ۾ نديءَ جهڙي رواني آهي. ۽ بانسريءَ جي پُٽ مان نڪتل سُرن جي سرور جهڙو رڌم جنهن کي ڀڏڻ لاءِ بيجل به سُرنڊن جا ساهه جهڪا ڪري ڇڏيندا آهن. وقت جي بي ترتيبيءَ جي پاڪرن مان نڪري مڪمل ٿيڻ جي آرزو سان اڳتي وڌڻ لڳندو آهي. ۽ ڪئين اڻ ڳڻيا احساس پنهنجو پاڻ مان ٻاهر نڪرڻ لاءِ اُڇلون کائڻ لڳندا آهن. خيالن جي وادين جا وهڪرا جڏهن به پرپوريت سان وهڻ لڳندا آهن ته هر رڪاوٽ روٽي جو شڪار ٿي ويندي آهي. ۽ منزلون محبوب جي مرڪ جئين مهڪندي نظر اينديون آهن. جنهن جي خوشيءَ جو تصور آسمان جي اوچائي کان به وڌيڪ محسوس ٿيندو آهي. ائين ئي مونکي هن ڪتاب ”ڌيمي وهڪ درياهه جي“ کي پڙهندي خود پنهنجي سوچ ۾ ئي ڪافي نوان شعور جا رستا وصاليت جي وڪ سان وڌندي محسوس ٿيا آهن. جڏهن ته هن ڪتاب جي نالي کي پڙهڻ سان ذهن سُستي جي خيال ڏي ته وڃي توڙي اندر پڙهڻ سان اکر اکر جي اک ۾ عجيب ۽ اونها اسرار سمايل ٿا ملن. هن ڪويءَ جو هي ڪمالياتي پورهيو هن سماج جي ڊپيل ذهنن لاءِ هڪ املهه اٿائو آهي. جنهن کي پڙهڻ ۽ محسوس ڪرڻ سان ماڻهو غفلت جي غارن مان

ٻاهر نڪري ٿو اچي ۽ پنهنجي سڃاڻپ لاءِ هڪ نئون سوال پنهنجو پاڻ ۾ ٿي کڻي پٽڪڻ ٿو لڳي، جنهن جي پڇاڻا جا پر ٽڪاوت جي اُس ۾ هڪ ڀل به اُداس ٿي ويهڻ پسند ٿي نٿا ڪن، هن ڪتاب ”ڌيمي وهڪ درياھ جي“ ۾ هر دؤر جي پيڙهه سان گڏ نئين شين مٿان اڃا لڳل اُميدن جي آهن جو اهڙو ته اثر سمائيل آهي، جنهن کي محسوس ڪرڻ سان من جو سڄو سکون اکين جي آلاڻ ڏي ڏڪجي ٿو وڃي، ۽ ساهه سڏڪن جي صليب تي لٽڪي تڙپ جي تيرن سان گهائجڻ ٿو لڳي ته ڪٿ وري ڪلا جي گُن مان ٻاهر نڪتل لڙاڻيل لهرن سان گڏجي ڪنڌيءَ تي ويٺل مهائڻيءَ جي جوان رُتن جهڙا رنگ چلر جي چٽ سان وجود کي ٿي واسيو ٿا ڇڏين، جنهن تي دل به دنبورو بڻجي ڏڙڪڻ ٿي لڳي، سچ پچو ته آئون هن ڪتاب سان اڃان به لڪڻ ۾ انصاف ناهيان ڪري سگهيو پر ايترو ضرور محسوس ڪري سگهيو آهيان ته هن هلندڙ سنڌي ادب جي سُٺن ۽ شعوري ذهنن کي لازمي پاڻ ڏانهن متوجھ ڪندو ۽ پنهنجي حصي جي محبت مان ۽ مُرڪن سان ماڻيندو، ڇو ته ’مشتاق سعيد‘ جي شاعري ڪنهن به سرحد اڳيان سر جهڪائي ساهه توڙڻ جي ڳالهه ٿي نٿي ڪري، پر ويتر سوچ جي هر وڪ کي آزاديءَ جا گنگهرو پارائي اڳتي وڌڻ جا مضبوط اعلان ڪيا اٿس، ۽ اُميد آهي ته هي تندرست تشبيهه جهڙو شاعر پنهنجي مقصد ۾ ضرور ڪامياب ويندو.

اياز امر شيخ

12_4_2012

شاعر پاران:

اُن تڻ منهنجي اندر جي...!

گُنيءَ جو ڍڪ لهي چڪو هو، ماڻهن جا انبوهه هئا، قطار ۾ بيهندي بيهندي سانجهه لڙي چُڪي هئي، پر اڃا تائين مون کي اهو مڏ پيئڻ جو وارو نه مليو هو خالي پيالي کڻي قطار ۾ بيٺو هوس، همت نه هاري هئم، هڪ نه ڪنندڙ انتظار پيڙهه ڏئي رهيو هو، پر اڃا به اُس نه مُرجهائي هئي.

ڪجهه سئو سال اڳ جيڪا گُني پٺاڻيءَ ڇاڙهي هئي، ان ۾ پيريل مڏ متل هو ۽ جڏهن درازن جي ڌرتيءَ تي لال لطيف اهي اکر اڇاريا ته ”اسان جيڪا گُني ڇاڙهي آهي ان جو ڍڪ سچل لاهيندو“ تڏهن تاريخ جي شفق تي لالڻا تري آئي هئي، ڪوهن تائين پنڌ ويندڙ پيادل مسافر درازن جي در تي ويهي رهيا هئا ۽ اکين ۾ اڻ تڻ جاڳي پين ته ڪڏهن ٿو گُني جو ڍڪ لهي ۽ ان گُنيءَ ۾ پيريل مڏ مان ڪا سُرڪي پي خشڪ چين تي نڪار آئين. زمانن جي دز اڏامندي رهي ۽ سج اڀري لهندا ويا، نيٺ سچل ان گُنيءَ جو ڍڪ لائو جوڳين جا ميڙ هئا، سنڌ مهڪي پئي هئي، دودي سومري ۽ هوشو شيديءَ جي ڌرتي تي ان مڏ جي خوشبوءِ واسو ڪري ڇڏيو هو، پت جو ڌڻي لاکيڻو لطيف ان گُنيءَ مان مڏ پريندو ڏيندو ويو ۽ ڪاپڙين جاميڙ پيالن جا تڙڪاٽ، جيئن سانجهه ويٺي سَر جي ڀرسان ڍنڍ تي اڇا هنج تڙڳي رهيا هجن. مون قطار مان ڪنڌ ڪڍي نگاهه ڪئي، پٺاڻي مڏ پري رهيو هو ۽ ڪنڇير ڪاپڙي پيالا پيئندا پنهنجي وات وٺندا رهندا رهيا. مون پٺاڻيءَ جي ڀر ۾ سچل سائينءَ کي ڏٺو جيڪو گُنيءَ جو ڍڪ لاهڻ کانپوءِ وجد ۾ اچي جهومي رهيو هو. مون بيهه ۾ اهو نه ڏٺو ته هيستائين ڪنهن ڪنهن کي ان گُنيءَ جو مڏ مليو هو ۽ ڪنهن ڪنهن کي هاڻي ملڻو هو. چٽائي ڏنر مون کي پٺاڻيءَ جي ڀر ۾ ڪيترائي ڪاپڙي نظر آيا،

جيڪي مونڪي منهنجي سڀني جي ساڃاهه ڏيندڙ هئا. مون امر جليل کي ڏٺو، خليفي نبي بخش قاسم کي ڏٺو، شيخ اياز کي ڏٺو، سراج کي ڏٺو، آسي زمينيءَ کي ڏٺو، حسن درس کي ڏٺو، امر سنڌو ۽ زيب نظاماڻي کي ڏٺو، اياز امر شيخ کي ڏٺو، نجم عباسي ۽ ابراهيم جويي کي ڏٺو، ۽ ان ڳڻيا انسان ڏٺو جيڪي سانت ۾ به گونج ٻڌيل هئا. پيجل جو چنگ ڀري رهيو هو ۽ موهن جي دڙي مان لڏل ناچڻيءَ جي مجسمي ۾ پساھ پئجي ويا هئا، رقص سنڌ کي جهومائي رهيو هو. مون تتل منجهند جو ڪيتريون ئي اُسون ڪاٽيون هيون پر منهنجو وارو اڃا نه آيو هو، بيهه بيهه پيرن جا ترا تپي پيا هئا، پر خالي پيالي سان ان قطار ۾ بيٺي اڃا اندر جي آس هيٺي نه ٿي هئي. من ٿي من ۾ سوچيم ته جڏهن وارو ايندو ته آئون لال لطيف کي ٻڌائيندس ته سائين مان پيالي سان گڏ خالي جهولي به ڪڍي آيو آهيان، عمر جي ناڪام عشق کانپوءِ مون مارئيءَ کي چاهيو آهي، آئون کيس ڪوه تان ڪڍي نه ڪڍي سگهندس پر مارئي منهنجي من مندر ۾ جرڪندي رهندي رائي جي ويڙو کانپوءِ آئون مومل تي به عاشق ٿي پيو آهيان، آئون مومل کي ماڻڻ چاهيان ٿو، پنهنوءَ کي جت وٺي ويا، آئون سسئيءَ کي سيني سان لڳائڻ چاهيان ٿو، ميهيار ۾ همت نه هئي جو پاڻ درياھ پار ڪري سهڻيءَ ڏانهن وڃي ها، آئون گهڙي تي تري سهڻيءَ جي هنج ۾ ڪجهه گهڙيون، سندس وارن جو واس وٺڻ چاهيان ٿو، لطيف سائين الائي ڇو منهنجو عشق محدود ناهي رهيو، آئون ان ست کان منهن موڙي چڪو آهيان ته، ”دل جو دلبر هڪڙو گهڻا تان نه ڪجن.“ منهنجا ڪيترائي دلبر آهن، مون مارئيءَ کي چاهيو آهي، سسئي، سهڻي ۽ مومل کي ماڻڻ جا به خواب ڏنا آهن، مونڪي الائي ڇو محسوس ٿيڻ لڳو آهي ته منهنجو وجود، منهنجو واسو انهن سڀني ۾ آهي ۽ انهن سڀني جو واسو منهنجي وجود ۾ آهي، آئون سڀ ۾ سمايل آهيان ۽ سڀ مون ۾ سمايل آهي، ان ڪري مون ان ڳڻيا عشق ڪيا آهن پر مونڪي ان عشق جو انت لهڻ لاءِ، ان ڪريءَ جو مد پيڻو آهي، جيڪا لطيف سائين توهان چاڙهي ۽ سچل ان جو ڏک لائو آهي.

ان ڪت قطار ۾ مونڪي اڃا به شايد ڪيتريون ئي ويلون انتظار ڪرڻو پوي، پوئين رات جا ڪيئي ٻيهر ائين ڪلي آسمان هيٺ بيهه گذارڻا پون، ڪيئي چيرون ۽ گهنگهرو منهنجي ڪنن ۾ پڙلاءُ ڪندا رهندا ته، ”پر هه پري آيتون نه آهي ته رات ڪيسين ڏهاڳ ڏيندي“ ها پر پوءِ به منهنجي اندر جي ان تڙ مونڪي موٽي ويڙو نه ٿي ڏئي، آئون هٿن ۾ خالي پيالي ڪڍي قطار ۾ بيهه وارو اچڻ جو انتظار ڪري رهيو آهيان ته نيٺ ڪنيءَ کي ويجهو پهچندس ۽ پت ڏئيءَ جي چاڙهيل مڌ مان سُڪ پيئندس.

مشتاق سعيد

03332723101

دامن صحرا ۾ تڙيل ڪنول...!

لهرن سان ويڙهاندي ڪري مڇ مارڻ هر ڪنهن جي وس جي ڳالهه ناهي. لوهه ڪتي اوزار ڪيڙ به ڪو سولو ڪم ناهي، اهڙي ريت حُسن، محبت، غم، خوشي ۽ ويوڙن جي احساسن کي لفظن جي هيرن سان گهڙي شعرن جي مالا ۾ وزن ۽ بحر سان شاعريءَ جو سهڻو زيور گهڙڻ جي ذات به ڪنهن ڪنهن وٽ هوندي آهي. بلڪ ائين ڪڍي چئجي ته ان احساس کي پڙهڻ ۽ سمجهڻ به هڪ ذات ئي آهي، انسان جڏهن کان شعور جي حدن ۾ داخل ٿي جذببن جي اظهار لاءِ لفظن جو سهارو وٺڻ شروع ڪيو، شايد شاعريءَ جو بنياد تڏهن کان ئي پيو...!

”سعيد“ جو ڀاڳ آهي جو هن لاڙ جي دل ٺٽي جي ماڃر واري علائقي سجاول ۾ جنم ورتو. هيءَ اهائي مٽي آهي جنهن مان سروڀج سجاولي، محمد خان مجيدي ۽ رنگريز سميت انيڪ سنڌي اديبن ۽ انقلابي شاعرن جنم ورتو. شايد اهو ئي سبب آهي جو سندس شاعريءَ ۾ رقابت رفاقت سميت محب وطني ۽ انقلاب جا روح ولوڙيندڙ جذبا ۽ احساس به ڪرموڙيندي نظر ايندا. پر سعيد جو ڀاڳ اهو آهي جو هن مسڪين پورهيت محمد الياس جي غريب گهر ۾ اک کولي، جنهن سبب هي نسري نه سگهيو آهي ۽ اڀري نه سگهيو آهي. سعيد سان منهنجي پهرين ملاقات 2004ع ۾ ٺٽي جي هڪ خانگي اسڪول ۾ پڙهائڻ دوران ٿي، جتان کان ئي محبت جو هي ڪاروان روان ٿيو ۽ دعا آهي ته آخري دم تائين الفت حيات رهي. مشتاق سعيد اندر هڪ سٺي ليکڪ، استاد ۽ صحافي سميت انيڪ گڻ موجود آهن جن کان آئون ڪافي متاثر ٿيندو آيو آهيان، ڪن هنڌن تي آئون کيس پنهنجو آدرش مڃيندو آهيان، ڪڏهن ڪڏهن رفاقتن ۾ ڪي شعر چئي ويندو هو پر مونکي اها ڄاڻ نه هئي ته هن وٽ شاعريءَ جي به ڪا ذات آهي. پر جڏهن

هن ڪتاب ڇپرائڻ جو ذڪر ڪيو ته سندس ڪيل پورهئي مونکي دنگ ڪري ڇڏيو.

آئون هڪ ننڍڙو ماڻهو سو مونکان ڇا لکيو ٿيندو؟ وڏي همت سان هي چند سٽون لکيون اٿم پر اهي صفا ٿورڙيون پيون لڳن ۽ هيڏي املهه شاعريءَ جي وچ ۾ ڇڻ ته انبن وچ ۾ ڪيلي جيان...! خير مختصر ته ذاتار طرفان ڏنل ذات ته گهڻي شيءِ پر غربت سعيد کي اسرڻ کان روڪي ڇڏيو آهي، هن شعر جيان ته.

”خير ناهي ڪنهن رنگين چمن ۾ چو نه ٿياسين پيدا،
تڙياسين دامن صحرا ۾ سڄي خوشبوءَ اجائي وئي.“

شيراز گل ميمڻ
گجو ضلعو ٺٽو

واچوڙاڙي

ڳات نه ڪڍ تون واچوڙاڙي،
منهنجي پُونگي ڊاهڻ جي لئه،
پُونگيءَ کي جي ڊاهيندين تون،
سارا ڪڪ اڏائيندين تون،
مان ته گذاري ويندس سيءَ ۾،
سياري جون هي ڊگهيون راتيون،
ڌرتيءَ کي ئي وڃاڻو سمجھي،
اُپ کي سمجھي چادر پنهنجي،
ليڪن هي جو
منهنجو معصوم پُٽڙو آهي،
منهنجو آهي مستقبل سو،
چهرڪيءَ جهڙو ننڍڙو آهي،
سونه گذاري سگهندو راتيون،
پوهه جا پارا ۽ برساتيون،
سامهون هڪڙو مندر آهي،
مسجد پي ان جي پير آهي،
اوڏانهن وڃ تون،
پنهنجون ڦيريون پائڻ جي لئه،
پنهنجو سينو ساهڻ جي لئه،
ڳات نه ڪڍ تون واچوڙاڙي،
منهنجي پُونگي ڊاهڻ جي لئه.

*

نظري نظم

باڪ ڪا هتِ آڻبي

رهگذر راڪاس جي وَرِ آ چڙهيون
ڪافلن جا ڪافلا لُتبا وڃن،
منزلن جا فاصلا وڌندا وڃن،
سج ويو آ سمنڊ جي هن اوت ۾،
۽ ستارا بادلن جي ڪوٽ ۾،
راه ڪاري آ مگر،
همتون گڏجن پيون،
غير تون گرجن پيون،
پير سان پيرا ملائي ساڻيو،
هم صلاحيون صحبتون سرجن پيون،
نيٺ منزل ماڻبي،
رات کي چيري مگر،
باڪ ڪا هتِ آڻبي،
باڪ ڪا هتِ آڻبي.

*

موت پي ڊڄي ٿو

زندگي آ ڪائنات،
موت ان تي آهي گهات،
زندگيءَ کي مون ڏٺو،
تڙگندي آ جَرِ مٿان،
مان لڳي موٽيو آهيان،
موت جي ممبر مٿان،
مون ڏٺو آ،
زندگي جيئن،
موت کان ڊڄندي آهي،
موت پي ائين،
زندگيءَ کان،
ايترو ڊڄندو آهي،
ڪنهن حسينا جي اکين،
جي سڀيتا ۽ ثبات،
ڪنهن به ڪوئل جا لَنوي،
پير وَڻ تي آهي لات،
موت ڇا ماري سگهيو...؟
لات کي جا آهي ذات،
زندگي آ ڪائنات.

*

طوطن جو غم

رات،
پوڙهي بڙ جي تڙ ۾ ويٺل،
طوطن ٻاهر ٻوٽ ڪڍيو
مدر چند جي سُهائيءَ ۾،
جهنگل کي ويران ڏنو
چڙ ڀڙ طوطن هيئن ڪئي جو
ڪهڙي آهت ماڪ پئي جو...؟
جهنگل ٿيو ويران سمورو
ڪيڏو آسَنسان سمورو
ڪنهن وقت هتي ٿي مور تليا،
۽ هر ٿين شور مچايو ٿي،
ڪونجن جي به قطار هئي،
۽ ٻاٻهين ٻُرايو ٿي،
اڄ ڪهڙو ماري آيو آ،
ٿي بن تي ڏانئڻ چانيو آ،
اڄ ڪائي ڪوڪ نه ٻڌ جي ٿي،
۽ هن بڙ تي،
ڪوئل ڪائي ڪين اچي ٿي،
هل ته هلون هي بڙ ڇڏي،
هماليه جي چوٽيءَ تي،
آڪيرا ڪي ڏور اڏي

*

انتظاري

سج ااري سونهري ڪڙ،
ڪارو خيمو اڏي پيو
اونداھ جو چوغو چيهون،
تڙ ڪائونءَ جيئن تڙ ڪي پيو
باک پليريءَ پيرا پاتا،
هاري جھار اڏائڻ ويو
جھو جھو ماتي جڙجي وئي ۽،
ڪانگ اڏائڻا ڍنڍ مٿان،
ڪيڏو تولءَ تڙبيس ليڪن،
سَر تي آئينءَ تون نه ڪٿان،
رات نه آئينءَ چالءَ تون...؟
دَر ڏانهن ڏسندي ٿي وئي پر پات
نه آئينءَ چالءَ تون...؟

*

گيبي جي ڳولا...!

مونکي مانيءَ ٽڪرو گهرجي،
مانيءَ عيوض،
مونکان ڪو احساس خريدي...!
مون وٽ ملڪيت مال نه آهي،
ٻڪ ڪيوبد حال به آهي،
منهنجي ڪل زندگيءَ جي پونجِي،
ڪيئي گيت اڏورا ڪورا،
ڪيئي آسون، نينهن ٺڪورا،
ڪيئي سڀنا خواب اڏورا،
مون وٽ نرمل يادون آهن،

ٻوليون ڪيئي ڇوليءَ وانگي

تون ته پڇين ٿو گيت رڳو ڇو...؟
گيت سوا گفتار نه آڃا...!
هاها گيت سوا گفتار به آهي،
ٻوليون ڪيئي ڇوليءَ وانگي،
پاڻي درياھ تار به آهي،
لهرون لهرون سمنڊ لڳي ٿو
لهرن جي لهسار به آهي،
من ۾ مُجرا روز ٿين ٿا،
ڇيرن جي چمڪار به آهي،
پوءِ پي،

ڪائناتن جي ڪنڊ ڪنڊ ۾،
سج، ستارا، چنڊ ۽ ڌرتي،
هر هڪ کي سُر تار به آهي،
سرگرم ٿي ٿي،
زندگيءَ جو وهنوار به آهي،
ان ڪري مان،
گيت لکان ٿو جو هيءَ ڌرتي،
سُرَن سان ٿي مهڪي ٿي ۽،
ڪائناتن جي ڪنڊ ڪنڊ ۾،
سُر سمايل آهن سائڻ،
ڪيئي نڪتا ڳيرو ڳائڻ،
ڪيئي نڪتا ڳيرو ڳائڻ.

*

ڇا هي سڀ ڪجهه مٽي آهي؟

مٿان چيو مان مٽي ئي آهيان،
مري به آخر مٽي ئي ٿيندس،
اسان چئون ٿا انگور جيڪي،
مٽيءَ منجهان ڦٽي پيا هن،
وليون ڦلاري ڳٽي پيا هن،
شراب اوتي ٿي جي رس مان،
مچائي موڪي پئي ٿو چس مان،
انهيءَ جي مستي مٽي ته ناهي...؟
جسم جي گهر ۾
اندر جي هستي مٽي ته ناهي...!
مٽيءَ منجهان هي ڏيئا ته جڙيا،
مگر سُهائي مٽي ته ناهي...!
مقبرا تو اڏي به ڇڏيا،
مگر پٽائي مٽي ته ناهي...!
اسانجا نغما مٽي ته ناهن،
اسانجا نغما اڏار آهن،
سَوَن صدين جي گنجار آهن،
ٽني کي ڪوئي نه مات ڏيندو،
اسان ڏنڀا ۾ نه ئي رهون ڀر،
سفر اسانجو صديون تڳيندو.

*

هر ٿيءَ جهڙي محبوبا جون،
مون وٽ ڪيئي اداسيون آهن،
سانو ڙت جي سانجهيءَ جهڙيون،
ڪوئي منهنجو ماس خريدي،
مانيءَ عيوض،
مون کان ڪو احساس خريدي...!
مان هان وارث تهذيب جو
خالي هي تابوت بچيا هن،
تاريخن جا سُرخ ڪفن ۽،
نوحن جهڙا گيت بچيا هن،
موهن جا آثار بچيا هن،
ماتر جهڙيون سرمئي شامون،
اوچنگارون ۽ پار بچيا هن،
مقتل جي ديوارن تي هي،
رت ڦڙا جي جرڪن پيا ٿا،
سي ئي منهنجي ملڪيت آهن،
اوجاڳن ۽ ارمانن جي،
آڪيري ۾ خواب تنگيا هن،
سي ئي منهنجي ملڪيت آهن،
ڪوئي مون کان ڪاش خريدي...!
مانيءَ عيوض،
مون کان ڪو احساس خريدي...!
مون کي مانيءَ ٽڪرو گهرجي.

*

سو ته امرتا جو هو پيالو
جنهن جي خوشبو
موت گليءَ لئه آهي تالو
اي موت، شايد،
ان جي خوشبوءَ سَنگهڻ کانپوءِ،
مٽخاني تي پهچڻ کانپوءِ
موڪيءَ جو مڌ جرڪڻ کانپوءِ
موتي وئين تون هئين خالي،
منهنجي هٿ ۾ هئي جو پيالي،
مونکي پاڻ سان ڪين نيو تو
لامارا ڏئي گس وٺو تو
موت مگر مان ڄاڻان تو
جنهن ڏينهن هٿ مان ڄام ڪري پيو
پيالو پت تي پورا ٿي ويو
بيهر موتي ايندين تون ۽،
ساڻ وٺي پو ويندين تون،
آخر مان پي هلڻو آهيان،
واپس ليڪن ورڻو آهيان،
روپ نئين سان رچڻو آهيان.
*

اي موت...!

اي،
موت تون ايڏو اُپهرو ڇو آن...؟
رات به منهنجي مٽخاني تي،
لامارا ڇا لاءِ ڏنا تو...؟
شايد منهنجا ڏينهن ڪٿا ها،
موت جو ٿاڻو مقرر ٿيو هو
سانجهه لڙي هئي، ڄام پريا ها،
مونکي جيڪو ڄام مليو هو

چنڊ پرولي...!

آ چنڊ پرولي ڪنهن نه پڳي،
تون ڇا لئه ڇمڪا ڏيندو آن...؟
هن تر جي چوٽري جي ڳڙڪين مان،
تون ليئا پائي لهندو آن،
هي رات انڌاري ڪو جهي ڪاري،
آ تون ڪيڏي چنڊ، ٻساري،
آ تل ترائيءَ جي پر مه،
هيءَ جو پين سان جا پريل ناري،
گهاگهر سان گڏ سر تي ويندا،
چاتيون ان جون جيئن پيٽا،
تون تنهن کي گهوري ڏسندو آن،
تون ليئا پائي لهندو آن،
اي چنڊ ٻڌا مان پانين تو،
آ توکان پي ڪو وچڙي ويو،
تون روز ازل کان جانچي جانچي،
آن کي پيو ڳوليندو آن،
۽ مون جيئن جاڳي جيئندو آن،
۽ ڏور افق تي ترندو آن.

*

اي قافلا تورورڪو...!

اي قافلا تورورڪو، اي قافلا تورورڪو
هوءَ سانجهه سان گڏ آ لڙي، ڍنڍ جي ڪپري مٿان،
هوءَ نيرڳيءَ جهڙي ڳچيءَ سان هنيلي پيو ڏسان،
ڪو گيت پئي ڳائي ٻڌو
اي قافلا تورورڪو...!
هوءَ گيت مه ٿي مست آ مڌ جهڙي چوڪري،
هوءَ روح صدين جو لڳي چنڊ جهڙي چوڪري،
هوءَ هنس وانگي ٿي هلي مند جهڙي چوڪري،
چڻ ڪونج ڪرلائي ٻڌو
اي قافلا تورورڪو...!

جُوءَ ۾ جهانجهر وڳي...!

جُوءَ ۾ جهانجهر وڳي،
تڙ تان نڪتي تڪي،
هوءَ هرڻيءَ لوهه جيئن،
روح ۾ رچجي وئي،
چير پاتل پيرڙا،
ڌرتيءَ تي جوڌري،
ڏينهن تانداڻا نريا،
بوند پئي آگر ڪري،
مد جي مٽڪي جئن،
هوءَ رسيلى چوڪري،

ها منزلون ڏاڍيون پري پر هتي ٿمجي وڃو
ها گيت ۾ رخنو نه پئي ٿورڙو رڪجي وڃو
ها سونهن جي هن ساز سان روبرو رلجي وڃو
ها روح گرمائي ٻڌو

اي قافلا ٿورو رڪو...!

هوءَ آ پڙاڏو سڏ جو ديس جي رمتي آتو
هوءَ وله ناريل مد جي امرتي سرڪي آتو
هوءَ ڪاسبي جي ڪنڊ تي ڊوڙندڙ هرڻي آتو
ڪن پل جي لائي ٻڌو

اي قافلا ٿورو رڪو...!

هيءَ پاڻياري جي وئي ڀو نه ايندي ماڳ تي،
هي گيت جي رڪجي ويو جو تتو ڪنهن آڳ تي،
ڀو ڪين سگهندو توڙ ٿي زندگي جي راڳ تي،
ڪو ڪينرو پائي ٻڌو

اي قافلا ٿورو رڪو...!

*

ايندين آخر ڪيئن ڪٿان...!

واچوڙن آوار ڪيو ۽،
گڪ اڏاڻا ڪاڪ مٿان،
ايندين آخر ڪيئن ڪٿان؟
ايندين آخر ڪيئن ڪٿان؟
هي جي مڌ اُڀر ڪي پيا هن،
ڏوڏري جيئن اُڦر ڪي پيا هن،
ڪٿا ڪارا زهر ٿي پيا هن،
گيت گسارا ساز گسارا،
نهر هيا سي لهر ٿي پيا هن،
تن سان جيئڙو ڪيئن جڙيندين؟

”ڪاسبي“ کان ڪاڪ تائين،
هوءَ ٿريلِي چوڪري،
منزلن جي سونهن آ،
سڀ دلين جي سونهن آ،
مان به ٿورو ٿڪ ٿمياڻ،
ڪي گهڙيون هُن ڪي ڏسان،
اڪ جي آئيني تي،
عڪس ڪي هُن جا چٽيان،
مان پڪاسو ٺاهيان پر،
دل جو مصور آهيان،
ڪي گهڙيون گهوري وٺان،
سونهن تي سوري وٺان،
ايسرا جو آ لنگهي،
تڙتان نڪتي تڪي،
جُوءَ ۾ جهانجهر وڳي.
*

رَتَ جي ميندي

تون ڪنڌ ڪپائي ايندين جي،
مان توله ميندي پوڙيان پئي،
سي تنهنجا هٿڙا لال ڪري،
مان چوڻي ۽ ۾ سندور پيرينديس،
اوچو پنهنجو ڳاٽ ڪري،
مان سنڌ کي باڪون آچينديس،
۽ لڪ مبارڪ باسينديس،
او ڌرتي منهنجي سانئڻ،
مون گهوت ڏنو آ گهور ڪري،
شل اهڙو وارو جلد وري،
جو توتي ڪيئي گل تڙن،
۽ پوءِ ڪائي سانجهه نه ٿئي،
۽ موتيا مور نه مڙجهائجن.

*

ڪٿان ايندين، ڪيئن ته ايندين؟
ايندين آخر ڪيئن ڪٿان؟
هي جي وليون وات ڦلاريون،
گهوڙن سنبن سي چيٽاڙيون،
يڪجي رڪجي وهه ٿيون هن،
ورهيون جون هي گسيل ناريون،
تن جي دل جا گيت مري ويا،
ڪائي وئي آ ڪاري بڻجي،
ڪنهن جا ڊپ ۾ ڊپ نري ويا،
پاڻياريون هي پڙهي کان اڳ،
پچري پچري پوڙهيون ٿيون هن،
بادل جون ڏس گوڙيون ٿيون هن،
وسڪاري جا ريلاهائي،
خواب ڪڍي ويو پاڻي لوڙهي،
خالي من بي حس رهيو آ،
توله ڪوبه نه گس رهيو آ،
پنهنجا ديڙا ڪٿا اڏيندين؟
ڪٿان ايندين ڪيئن ته ايندين؟
ايندين آخر ڪيئن ڪٿان؟

*

مُراقبو ۽ مسجد

آ تنهنجي منهنجي وات وچوئي،
منهنجا سي ئي عقيدا ناهن،
جيڪي تنهنجي من کي پائن،
منهنجي پوڄا مُراقبو آ،
ڪنهن دور اڪيلي وسڻي ۾،
ڪنهن رڻ جي نريل راتين ۾،
مون منهنجو ڳولي رب ڏٺو،
آ پنهنجي من جي هستي ۾،
تون ڌرتي جي لڪَ نه ڄاڻين،
تون آرائش جو عادي آن،
تون اي سي پنڪن ساڻ سجائي،
رنگا رنگي مسجد ناهي،
سڪ سان وينورب کي ڳولين...؟
تون فطرت جي پرواز نه ڄاڻين،
تون لهرن جا ڪي ساز نه ڄاڻين،
تون اندر جو آواز نه ڄاڻين،
تون پنهنجي من کان آهين پري،
پو توکي مالڪ ڪيئن ملي...؟
هر فتويٰ تنهنجي آهي ڪوتي،
آ تنهنجي منهنجي وات وچوئي.

*

بي جنت ڪهڙي...؟

ڪنهن ڪناري ڳيرو ناريءَ جا،
جي ڳاڙها ڳاڙها گل ڄمڻ،
آ ان کان وڌيڪ جنت ڪهڙي...!
جي ڪارا ڪاگل واس ڏين،
۽ ٻانهون پيئي ونگ وجهن،
۽ ڪوسا ڪوسا ساهه ڪڇن،
جي اهڙو ڪوپل تون ماڻين،
آ ان کان وڌيڪ جنت ڪهڙي...!
هي لڱا اڃايل سالن جا،
ڪنهن جوڀن جي ته جوالن جا،
جي تن جي اڃا جهائي سگهين،
آ ان کان وڌيڪ جنت ڪهڙي...!
ڪنهن اک ۾ ڪجھي ڌار هجي،
۽ جوڀن درياهه تار هجي،
هڪ سهڻي پيو ميهار هجي،
۽ هنج ۾ ڪائي ڪونج پسين،
آ ان کان وڌيڪ جنت ڪهڙي...!
او جنت جا اي سدڙيا مورڪ،
آ منهنجو هيڪر بهشت ڏسي وڃ،
دل جي اندر بهشت ڏسي وڃ.

*

ڳاڙهن ڳيڙن جي ڌرتي

هيءَ ڌرتي ڳاڙهن ڳيڙن جي آ،
 مٿان سمجهين اڀرن سپرن جي آ،
 هت طوفانن جي تڪ وڏي،
 پر مردانن جي ميڪ وڏي،
 هي تنهنجا تير ته ٿورا آهن،
 هت سينن جي آ ليڪ وڏي،
 تون ڪنهن تي ڪانٽر ڀليو آ؟
 تون ارڏي ڀار سان اٽڪيو آ،
 هيءَ ماءُ سنڌياڻي جي به ڄڻي،
 سي ڀار ڇڏن ٿا روه ڏئي،
 هت پير نه ٽڪندي پارهيڙي،
 هيءَ جوءَ نه ڳيڙن ڪپرن جي،
 هوءَ دور قطار جا قبرن جي آ،
 سا دودي جهڙن همرن جي آ،
 هيءَ ڌرتي ڳاڙهن ڳيڙن جي آ،
 مٿان سمجهين اڀرن سپرن جي آ.

*

گهوڙا ڙي او گهوڙا ڙي

گتڪ وٺي تو گهوڙن جا،
 هت هنيا جي راتاها،
 منهنجي قوم کي ايڏيو ۽،
 ايڏو تو هو هيسايو جو
 صدين تائين،
 هت هزارين نسلن تائين،
 ”گهوڙا گهوڙا“ ريهه پئي وئي،
 ”گهوڙا گهوڙا“ ڪيهه پئي وئي،
 اڄ پي منهنجا ماڙو جيڪر،
 ڪو پي خطرو پائڻ ٿا،
 وائي هيءَ ورنائن ٿا،
 ”گهوڙا ڙي او گهوڙا ڙي“
 سنڌياڻين جي سلوارن ۾،
 پليون تو وجهرايون ٿي،
 ڪيئي اوچا ڳاٽ ڪڍي،
 منڊيون نيزي چاڙهيون ٿي،
 هاڻ بلاول ٽلٽيءَ جي ۽
 پت ڏئي هن ڌرتيءَ جي،
 بيهر آ تقدير لڪي،
 هاڻ جي ڪانٽر ايندين تون،
 ”گهوڙا گهوڙا“ ڪين ڪا ٿيندي،
 سس نه هوندي ڌڙمٿان ۽،
 لڱ به ويندي آٿا آٿا ٿي.

*

آس کي ڪا اڪ ناهي

آس کي ڪا اڪ ناهي،
تانگهه جو ڪو ڍنگ ناهي،
سار شعلورڪ ناهي،
آس کي ڪا اڪ ناهي،
ماپ تنهنجيءَ کان مٿي،
اولڙا هي عشق جا،
جاڳ بنجن ٿا سڪي،

تيسين توکي ننڊ اچي وئي...!

تون جو سورج سان گڏ اُڀرئين،
سانجهيءَ کان اڳ ڪيئن سمهي پئين...؟
تو جي خواب سجايا تن لاءِ،
ڌرتي صديون پاڪاريندي،
سر تي صديون پاڪاريندي،
تو جا سنڌ ۾ ستن هيٺن سي،
سڌا اڃا پيا اُڏرن اُڀ ۾،
هيل ته سانوڻ برسو ناهي،
بادل ڪوئي گرجيو ناهي،
ڳجهه اُڏن پيا لامارا ڏئي،
تيسين توکي ننڊ اچي وئي...؟
ڌرتيءَ دل ۾ هوشو ڌڙڪيو،
دودي جو آهانءُ به تڙپيو،
خون ڪڇيو ۽ تند تپي پئي،
تيسين توکي ننڊ اچي وئي...؟
صديون تولءُ سنڌڙي هاڻي،
پاڪاريندي رهندي سانول،
لارون لاڙي چوندي رانول،
ڪين ويڇڻ جي مند اچي وئي،
تيسين توکي ننڊ اچي وئي...؟

- محترم بشير خان قريشيءَ جي نانءُ

*

نئون مسيحا

هي جو تنهنجو پيٽ وڌيو ۽،
چيخن سان جنم ڀي پئي جيون،
شايد ڪو انسان چڻين پئي،
يا ڪو نئون پڳوان چڻين پئي
سانو ڙت جي سانجهي ۽ جهڙو
ڪومل ڪومل،
توڪي هو پڳوان بنايو
نرمل نرمل،
تنهنجي صورت پوڄڻ لاءِ،
پنهنجي مورت پوڄڻ لاءِ،
ساڳيو سو پڳوان سمايو
منهنجي اندر
منهنجي روپ ۾ توڪي چاهيو
تون ئي مورت تون ئي مندر
تون ئي تنهن پڳوان جو هان گهر،
تنهنجي من جي رس منجهاران،
پنهنجي چاهت چس منجهاران،
ڪوئي نئون پڳوان جڙي پيو

روڙا هي عشق جا،
آس نستي ڪين ٿي،
ديپ هي تمڪن پيا،
ساز ڪي ڪو سڪ ناهي،
آس ڪي ڪا اڪ ناهي،
تون نه ايندين او پرين،
پوبه تنهنجي آس آ،
پنڌ ڪيڏو آ ڪنن،
پيو ته ڏاڍي پياس آ،
پوبه ڪوئي ڏک ناهي،
آس ڪي ڪا اڪ ناهي،
ڪيئن وائون جانچجن،
آس ڪي ڪا اڪ ناهي،
ڪيئن ڏسجن ڏوجهر،
آس ڪي سا اڪ ناهي،
ڪيئن توڙي پهچجي،
اڏي اچي پر پڪ ناهي،
آس ڪي ڪا اڪ ناهي.

*

تنهنجي اندر گل تڙي پيو
 اڄ تون تنهن کي جنم ڏئي ڇڏيو،
 نينهن ڏٺو سوڌان چڻين پئي،
 شايد ڪو انسان چڻين پئي،
 يا ڪو نئون پڳوان چڻين پئي،
 شيطانن جي شهر نگر ۾،
 پڳوانن جو ميت نه ڪوئي،
 حيوانن جي آکاڙي ۾،
 انسانن جو ميت نه ڪوئي،
 هي جو تنهنجي جيءَ منجهان آ،
 جلو واپريو
 شايد جڳ جي چرخي کي آ،
 ڦيرڻ سنڀريو
 تاربخن جي شيشن تي جا،
 دز جَمي پئي،
 شايد تنهن کي مهتي مهتي،
 ڌوڻڻ سنڀريو
 شايد هن کي سوليءَ تي لتڪايو ويندو
 شايد هن کي سرمڏ وانگي گهايو ويندو
 پر هي دنيا بدلائيندو
 جيءَ مان جيڪا جان چڻين پئي،
 شايد ڪو انسان چڻين پئي،
 يا ڪو نئون پڳوان چڻين پئي.

*

بغاوت

ايڏا تابعدار فرشتا...!
 پو ڇو ڪئي انسان کي پيدا؟
 ڇا تڙي ٿي ته بغاوت ٿيندي،
 تنهنجي دنيا ائين نه هلندي،
 تنهنجي نافرمان ٿيندي،
 پو به اسان کي اشرف ڪوئيئي،
 آزاديءَ جو شعور به لائڻي،
 تنهنجا سارا پاڪ ملائڪا،
 تنهنجي خوب غلامي ڪن ٿا،
 شعور فقط انسان ۾ آهي،
 سي ته بغاوت لاءِ اُٿن ٿا،
 شايد توڻي سوچي سمجهي،
 اهڙي ذات عطا ڪئي آهي،
 آزاديءَ جي گهورن کي ٿي،
 شعوري لات عطا ڪئي آهي،
 شايد تون بيزار ٿيو آ،
 راڳ غلامي آلاپڻ کان،
 آزاديءَ لاءِ جذبا جاڳڻ،
 شايد تون ئي چاهين ٿوڙي،
 تڏهن نافرمان هزارين،
 انسانن کي ناهين ٿوڙي.

*

سونهن حُسن جو مُجرم آهي،
 بي ڪا خواهش ڪين ٻڌوس،
 فتويٰ توڙيان قاسي ڏيوس.
 ڪنهن سان پي جنهن پيار نه اوريو،
 واءُ اُتر تي چاه نه چوريو.
 وينگس ڪنهن جا وار نه چوڙيا،
 چيڙن تي چپ ڪين پڪوڙيا،
 گيٽن جي گونجار نه ڄاتي،
 مڪليءَ جي مائار نه ڄاتي،
 ڪنهن جا ڳاڙها ڳل نه ڇميا،
 مڌ منجهان ڪا سُرڪ نه پيئي،
 گُهنگهرن جي چنڪار ٻڌي جنهن،
 پنهنجي منهن تي مُرڪ نه پيئي،
 تنهن جو جيئڻ ڪهڙي ڪم جو
 ڪنهن جو پي سو ميت نه ٿيندو
 ڪنهن به ڪويءَ جو گيت نه ٿيندو
 ناتا رشتا سڀ چنوس،
 فتويٰ توڙيان قاسي ڏيوس.
 پيار جو ڪنهن سان پيچ نه پاتئين،
 پنهنجو پاڻ به ڪين سڃاتئين،
 عشق لقاءَ کي سمجهيو ناهي،
 محفل مان ئي دور ڏڪيوس،
 فتويٰ توڙيان قاسي ڏيوس.

*

فتويٰ توڙيان قاسي ڏيوس

فتويٰ توڙيان قاسي ڏيوس،
 چاڙهي نيزي تياس تنگيوس،
 انسانيت جي توهين آهي،
 محبت ڪنهن سان ڪونه ڪئي ٿس.
 جنميو آهي دنيا ۾ پر،
 محبت کان بس وانجهيل آهي.
 وارن جو جنهن واس نه ورتو
 سونهن کي سجدا ڪين ڪيا،
 سوئي ڏس تان پليل آهي،
 چاه منجهان جنهن چس نه ورتو
 سوئي ڪافر مُشرڪ آهي.

پرهم کان پهرين

تاڪ لڳي ويا مسجد جا ۽
مندري ڏس بند پيو آ،
مئي خاني ۾ اڃان به جهڳمڳ،
ويل اوڀري جاڳ جهٽيو آ.
آءُ ته پيارا پرهم کان پهرين،
جامن ۾ ئي جند ڌريون ٿا،
پنهنجا معالج پاڻ ئي بڻجون،
پنهنجي ساڀيان پاڻ ڪريون ٿا.
هُو جو لڙيو سج سوڀرو
بيهر بهڪي تجليون ڏيندو
دور پير جي پاڇي پير سان،
اوت وٺي ڪو ڪيسين رهندو؟
آءُ ته اوتيون پنهنجو پاڻان،
پيالي ۾ هن پهر پڇاڻان.
جيسين بيجل بيهه موتي،
گيت نوان ڪي سرجي ساڻان،
مڌ ۾ وهنتل خوابن هاڻان،
آءُ ته راڻا منهنجا راڻا،
مڌ سان بنجي مڌ وڃون ۽،
سرجيون ڪيئي گيت نواڻان.

*

هو جو منهنجو گيت مري ويو

هو جو منهنجو گيت مري ويو
سرجن کان پي پهرين پهرين،
ڪنهن به پني تي اُترن کان پي پهرين پهرين،
نوڪ قلم مان نڪرڻ کان پي پهرين پهرين،
ذهن جي آڳر تي هو آيو
مون نه تراشيو تنهن ڪي تيسين،
پڙڪڻ کان اڳ ائين نري ويو
هو جو منهنجو گيت مري ويو.
اڻ لکيل تنهن گيت جو لاشو
ڪلهي ڪٽي مان بازارن ۾
ڏاڍو پٽڪيو آهيان بيگاهه
موهن جي هن آثارن ۾،
ڪونه ملي ٿو ڪفن انهيءَ لاءِ،
مئل گيت جو ايڏو قد آ،
بت وزن ۾ ايڏو وڏو آ،
ماپي جو ڪو ڪفن ئي ڪونهي،
ڪيڏانهن روليان ڪيسين روليان؟
هن لاءِ جاءِ دفن ئي ڪونهي،
تاريخن ۾ تياڳڻ لاءِ،
ايندي ايندي نيٺ وري ويو
هو جو منهنجو گيت مري ويو.

*

آدم جو اولاد

چڪلي جي چئوڊيواريءَ ۾،
پونگيءَ ۾ پئي بتي تمڪي،
جهيڙي جهيڙي روشن رت ۾،
باڪ جيان پيو جسم جرڪي،
پاڇولا پيا لڏڪن لڙڪن،
رات ڊسمبر ڦوه سيارو،
پوءِ به پسينو هڻڪن سهڪن.
هڪڀئي سان ائين چنبڙي پيا هن،
جرط ته صدين جي پيادي پنڌ ۾،
مس مس پاڻيءَ بوند ملي تن.
ايڏي اُچ ازل کان آهي،
انسانن جي جوڀن ۾ ڪا،
پاپ گناه جي فتويٰ ڄاڻن،
پوءِ پي من جو بار چنڊڻ لئه،
هڪڀئي کي ٿا تن تي تائين.
فطرت جي هن فلسفي تي،
فتوائون تون ڪيسين ڏيندين...؟
جبلتن جي جذبي آڏو
ڪيسين تون ديوار اڏيندين...؟
مُراقبي سان پنهنجي من جو
اچو اجرو ساڌ ڏسي وٺ،
چڪلي جي چؤڊيواريءَ ۾،
آدم جو اولاد ڏسي وٺ.

بقا ۽ فنا

ٻڌو ٿئون ته ڏاڍو
آ انصاف ڏيندو،
ادوا ڪري سڀ،
پلا ۽ ٻرا ڪم،
سڀئي حق، ناحق،
هو توري تڪي ۽،
سزائون جزائون،
سڀئي صاف ڏيندو،
ٻڌو ٿئون ته ڏاڍو
آ انصاف ڏيندو.
پڇاڻيوس نياپو،
اسان کي به گهرجي،
برابر نيا ٿو،
ڪري فيصلو جو،
نه فاني اسان ۽،
نه باقي هو پاڻ،
بقا ڏي اسان کي،
فنائتي ڪٿي هو،
تڏهن چئون برابر،
آ انصاف ڏيندو،
چاهڙو سخي پي،
هو ڪنهن ڏينهن ٿيندو...؟

*

غريت جو گيت

لڱ وڊيندڙ سيءُ ۾ ڏڪندي،
 برف ڳڙي جيان پاڻ ٿري پئي،
 رات ڪريو جو پارو تنهن ۾،
 هاريائي هوءُ نيٺ مري وئي.
 آرڻ ۾ هڪ ڀونگي ناهي،
 گذرن ول ۾ رهندي هئي جا،
 قوه جواني ڦٽڪا کاتي،
 جنهن مان بنجي باڪ ڦٽي ٿي،
 ليلي، نوري، سستي، سهڻي،
 مارئيءَ جي چڻ ساڪ لڳي ٿي.
 پن چڻ وانگي جيون جي وڻ تاريءَ تان هوءُ،
 چڻجي چڻجي هيٺ ڪري پئي،
 رات ڪريو جو پارو تنهن ۾،
 هاريائي هوءُ نيٺ مري وئي.
 ويهه ورهيه ٿيا ويهه ڪندي پر،

قرض مٿان پئي قرض چڙهيو ٿي،
 خاوند هُن جو رئيس وڏي جي،
 ونگارن ۾ روز ونگيو ٿي.
 ٽڪو پئسو ڪونه بچيو جو
 سرديءَ ۾ ڪا چادر وٺجي،
 واءُ اُتر جي وڏو ڏا ٿي،
 جوپن سان پرپور بدن ۾،
 اوڍڻ خاطر ليڙ نه اڳڙي،
 سوچيائين پئي پنهنجي من ۾،
 سامهون هئي جا رئيس وڏي جي،
 اوچي اوچي لال حوبلي،
 سوچيائين ڪڙ هلي وڃان مان،
 سيءُ بچاءُ لئه هٿ اڪيلي.
 رئيس جو ڪوئي منشي نوڪر،
 لڄ لٽي ڪري لٽي،
 پر سيءُ مان ٿوري جند چڻي،
 تنهن پل غيرت جاڳي پئي،
 ۽ هاريائيءَ جي هوڏ وڏي،
 هوءُ ڀونگيءَ ۾ مان ڪين چڙي،
 ۽ ڏڪندي ڏڪندي باڪ ڦٽيءَ جو
 ڀڙڻي پٽ جيان پاڻ ڀڙي پئي،
 رات ڪريو جو پارو تنهن ۾،
 هاريائي هوءُ نيٺ مري وئي.

*

لاهياري اولاهياري

لاهياري اولاهياري تون،
ڏانتي سان جوايئن جُمڪين ٿي،
تنهنجون اڀريل ڇاتيون ڇلڪن،
منهنجي من جي مت ڪسين ٿي.
ڪيڏي توڻ چڪ رکي آ،
توڪي ٺاهڻ واري مالڪ،
تون ته صدين جي گونجارن جو
سوپيا بڻيل گيت لڳين ٿي،
نيٺ ڪتورا جيئن ڪٿين ٿي،
مونڪي پاءِ جوه ڏسين ٿي.
مڪليءَ جي ماٺارن وانگي،
نيل گگن جي تارن وانگي،

دل تي پنهنجي ڏاڪ رکين ٿي.
نيٺ اٿئي جي زهر ڪتورا،
تن مان ٿورو اوتي ڏيندينءَ،
پوءِ پي مان سقراط نه ٿيندس.
تنهنجي سونهن ته مرڻي ناهي،
صدين تائين رهڻي آهي،
گيت ڪويءَ جو بنجي ڪوئي،
واپس ورو ورتي آهي.
پراو سنڌ جي سهڻي ناري،
ڄاڻين ٿي تون تنهنجي سونهن جو
ويڙي آخر ڪير آ بنيو...؟
ڪارو ڪوجھو پير، وڏيرو
ڪاري توڪي ڄاڻائيندو
پاءِ هٿان ئي گهرائيندو
پا ته ”چٽيءَ“ ۾ توڪي زوريءَ،
ڪمدارن سان پرڻائيندو.
تنهنجو داد نه ڪوئي ٿيندو
جو پڻ تنهنجو ڏنڀ جهليندو
اهڙي آهي ڌرتي تنهنجي،
لاهياري اولاهياري ڏس،
ڪهڙي آهي ڌرتي تنهنجي...!

*

مونڪي چونه سڃاڻين ٿو

مونڪي چونه سڃاڻين ٿو اڄ...؟
ڄاڻين ٿومان آهيان ڪير.
گهاٽي ۾ توپيڙايو هو.
ماس هڏن تان ڪپرايو هو.
سوليءَ تي تو مونڪي ڇاڙهيو.
هڏ ڪتيا ۽ چم چٽاڙيو.
گهورِي تڪي ٿاڻين ٿو اڄ،
مونڪي چونه سڃاڻين ٿو اڄ...؟
تنهنجي ڀولي ڪونه پڙهي مون،

ڇا ذات اجهامي ويندي آ؟

جنهن پل ڪاري رات گُٽي ۽،
پر ه سندي پريات ڦٽي،
ڪوئل جي ڇالات اجهامي ويندي آ؟
شاعر ته بنجي خاڪ آ ويندو.
ذات اجهامي ويندي آ ڇا؟
انڌڪاري جي اوت وٺي،
جي جُگنا جهر مر جرڪن ٿا،
تاڙي جي به تنوار اچي،
۽هنج تلاءَ ۾ ڪرڪن ٿا،
سا بات اجهامي ويندي آ..؟
ڇا ذات اجهامي ويندي آ؟
مٽيءَ مان جو ماڻهو مهڪيو.
جيون سان هت تليو تهڪيو.
هٽڪيو سهڪيو.
پوءِ پي تنهن آ هر پل مرڪيو.
تاريخن جا ٿر اڏوڙي،
تنهن آ جيڪو گيت ئي سر جيو.
هوندي سا گونجا ر هميشه،
شمع ڀرندي، ڀرندي آخر،
ڪا ته اجهامي ويندي آ،
ڇا ذات اجهامي ويندي آ..؟

*

سبيل چين جو سڏ

هر هر ڪيڏو ساھ منجھي تو،
چوڌاري ٿس جڙ ڪو ڪوٽ،
سورنهن ساله ڪنواري ناري،
پنجاهه ساله پوڙهو گھوت.
جذبڻ ۾ جا باھ لڳي سا،
پنيت بڻجي پڙڪي پئي آ،
هلڪيون هلڪيون آھون دانھون،
سڏڪي سڏڪي رات ڪٿي آ،
جيون ٿي پيو زھر نسورو،
جلد گھري ٿي هاڻي موت،
سورنهن ساله ڪنواري ناري،
پنجاهه ساله پوڙهو گھوت.
نياڻيءَ جا جڙ سبيل چيڙا،
ڪين ڪڍي ڪي پڙڪون ٻاھر،
پوڙهي پيٽر پاڻ جيڏي ڪي،
سڱ ڏنو آ پٽسن خاطر،
لالچ لائرت جي رشتن،
۾ ڏس آهي ڪيڏي ڪوٽ،
سورنهن ساله ڪنواري ناري،
پنجاهه ساله پوڙهو گھوت.

*

چپ منهنجي ڪٿرائي توهني،
جنهن جي زوري لڄ لٿي تو،
سا به ته ڄاڻي منهنجي ئي هتي،
جيڪي ڪيت اجاڙيا ها تو،
پگهر سان مون پوکيا ها سي،
جيڪي خنجر گهاڙيا ها تو،
چاڻيءَ سان سي روڪيا ها مون،
ڪٿا بچيا ڪڙمين ڪي تو،
گيت صدين جا ڳاتا ها مون،
تنهنجو منهنجو وير ازل کان،
ڌرتيءَ تي انڌير ازل کان،
ٻيهر آئون موتيو آهيان،
موت مٽي ڪي مات ڏئي ۽،
توسان جنگ ۾ جوتيو آهيان،
تون پي لشڪر آئين ٿو ۽،
مونڪي چونه سڃاڻين تواج...؟

*

ڪڏهن ايندينءَ؟

مڪليءَ جي اوڀر ڪنڌيءَ تي،
ماتا شنگهه پوئو مندر
۾ آڏيپ اجهائو آتو.
چنڊ جي هن چانڊاڻ چٽيءَ تي،
ٿوهر ڪوئي گيت آڳاتو.
ڪڏهن ايندينءَ.. ڪڏهن ايندينءَ؟
تولءَ ڏيپ اجهائو آتو.
پنهنجي ڪومل ڪومل هٿ سان،
ڏيپ جلائي ڪڏهن ويندينءَ؟

ڪڏهن ايندينءَ.. ڪڏهن ايندينءَ؟
تولءَ ڏيپ اجهائو آتو.
ماتا جي هن مندر ۾ جي،
تون جو ناهين سچ لڳي ٿي،
مندر پيسان ٽڪريءَ تي جي،
ٿوهر بينل ڳات اوچي سان،
تن کي تنهنجي سڪ لڳي ٿي.
تون او ”جنتا“ تون او ”ڪومل“،
تون او ”برڪا“ تون او ”ڪونپل“
توبن هي سڀ ڏيپ اجهائو،
توبن ٿوهر پي ويڳاڻا.
سڪ ۾ آتي سانجهي آهي،
آتي مڪلي آتا ٿوهر،
مڪليءَ جي اوڀر ڪنڌيءَ تي،
ماتا شنگهه پوئو مندر.
ڪجھي اڪڙين سان اوڻي تون،
ڏيئڻ ۾ جوڌاٽ پريندينءَ،
ڪڏهن ايندينءَ.. ڪڏهن ايندينءَ؟
مڪليءَ جي اوڀر ڪنڌيءَ تي،
ماتا شنگهه پوئو مندر
ڪڏهن ايندينءَ.. ڪڏهن ايندينءَ؟

*

ڇا هي سچ آ؟ ڇا هي سچ آ؟
”ڏاڍي“ هڪڙو تهڪ ڏنو ۽،
هيبت سان هي جواب ڏنائين.
هر زمانو منهنجي تابع،
منهنجي رعب ۽ منهنجي داڀي،
هيٺن کي هڪايو آهي،
باغين کي لٽڪايو آهي،
اڄ تون آهين قيدي شاعر،
توڪي پي لٽڪايو ويندو،
منهنجي لٽ سان توڪي چٽري،
نيزي تي تنگرايو ويندو.
”ڏاڍو“ آهيان منهنجي لٽ پي،
پن مٿن سان هوندي آهي،
ها هي سچ آ.. ها هي سچ آ..
مرڪ پساري کيس چيو مون،
”ڏاڍا“ تنهنجي لٽ ٻڌائي،
گيٽن کي ڇا گهائي سگهي آ؟
جذبن کي مارائي سگهي آ؟
باڪ پٺل جي سڀنا جاڳن،
تن کي لٽ مٽائي سگهي آ؟
هي پي سچ آ.. هي پي سچ آ..
سچ کي ڪين ڪهائي سگهي آ،
هي پي سچ آ.. هي پي سچ آ..
*

سچ جو آواز

ڪالهه ڏٺو مون قيد دريءَ مان،
سامهون ”ڏاڍو“ بيٺو هو.
دهشت ڀريون لال اکيون ۽،
لٽ لُوڙيو بيٺو هو.
سيخن مان مون سڏ ڪيو اڄ،
مونکي هڪڙي ڳالهه ٻڌائي،
”ڏاڍا“ تنهنجي لٽ ٻڌو ٿم،
پن مٿن سان هوندي آهي،

مجرى کانپوءِ

مجرى کانپوءِ سوچان ٿو مان،
نچڻيءَ ڪهڙو گيت هو ڳايو...؟
مون نه انهيءَ جا ٻول ٻڌا ۽،
چيرن ۾ جو ساز هيو
ان تي منهنجوراز هيو
پيرن جي جا پهل پتن تي،
مون لاءِ جڙ هو لوط ڦٽن تي،
صدين کان چنڪار اهائي،
گونجي منهنجي من مندر ۾،
رات انهيءَ کان سرس سوائي،
چمڪي منهنجي چير اندر ۾،
گهور وڃان تنهن گهنگهروءَ تان جنهن،
منهنجي من ۾ رس رچايو
مجرى کانپوءِ سوچيان ٿو مان،
نچڻيءَ ڪهڙو گيت هو ڳايو؟

*

ماريل ڪونج جو مرثيو

هوءَ جا،
هڪڙي ڪونج مري پئي،
تنهن تي سارو ڏينهن اُتي ئي،
سڀني ڪونجن ڦيرا پاتا،
وڳ سڄي پي نوحا ڳاتا.
ماريءَ هٿ ۾ ڪان ڪنيل هو،
ترس نه تنهن کي مورو پيو ڪو،
ڪونج سراپا سونهن لڳي ٿي،
راحت روح ورونهن لڳي ٿي،
ان جو ڪنهن سان وير نه ڪوئي،
دل ۾ ڪنهن لاءِ مير نه ڪوئي،
لات لنوي ڪا بات ڪيائين،
نينهن جو نغمو آلاپيائين،
ماريءَ کي سو گيت ڏنگي ويو،
گست منجهان جو ڪان هنياين،
ڪونج ويچاري،
ڪرڪي ڪرڪي،
نيل گگن تان هيٺ ڪري پئي،
سُر آلاپي ساه ڏنائين،
هوءَ جا هڪڙي ڪونج مري پئي،
تنهن تي سارو ڏينهن اُتي ئي،
سڀني ڪونجن ڦيرا پاتا،
وڳ سڄي پئي نوحا ڳاتا.

چڙهندڙ سج جا پوڄاري _ 2

تون نڪ ڪپائي ويٺو آهين،
هر بازي تنهجي آهي پاري،
پيو جانچين ٿو آ ڪنهن جي واري،
هر چڙهندڙ سج جا او پوڄاري،
تو دين وڪيو ايمان وڪيو،
تورهر جو فرمان وڪيو،
تو ساز وڪيا آواز وڪيا،
توانساني انداز وڪيا،
تونينهن نڪورا ناز وڪيا،
تو دل جا پويتر راز وڪيا،
توپنهنجو شان ۽ مان وڪيو،
تو مطلب خاطر چا نه وڪيو؟
توپاتي آهي غلاميءَ جي،
هي چادر دانگيءَ جهڙي ڪاري،

چڙهندڙ سج جا پوڄاري _ 1

تون نڪ ڪپائي ويٺو آهين،
هر بازي تنهجي آهي پاري،
پيو جانچين ٿو آ ڪنهن جي واري،
هر چڙهندڙ سج جا او پوڄاري،
تو چا نه وڪيو چا چا نه وڪيو آ،
توشعور وڪيو ايمان وڪيو آ،
تو گيت وڪيا، آواز وڪيا هن،
جي روح کي ربيبي ريجمائين ٿا،
تو اهڙا سارا ساز وڪيا هن،
تو ڌرتيءَ جا ۽ ڌرتيءَ وارن،
تو پيارن پيارن سادن ماڻهن،
جي روح جا سارا راز وڪيا هن،
تون مند مطابق مٿجي ويندين،
هر سال نئون تون روپ ڏيڪيندين،
تون واعدا پنهنجا وڪڻين پيو ٿو،
تون ساڪ وفا ۽ ساڃاه ساري،
۽ جذبا پنهنجا وڪڻين پيو ٿو،
جو سج نئون ٿو اُپري تپڻانهن،
تون جھت ۾ پڙڪي پڙڪو ڏيندين،
جو سج لهي ٿو ويرانين ۾،
تون تنهن کي پويان ڀونڊو ڏيندين،
تون خالي ڪوه ۽ تتل واري،
ڪا توڏانهن ايندي ڪيئن اُچاري،
هر چڙهندڙ سج جا او پوڄاري

هر چڙهندڙ سج جا او پوڄاري
 تون غيرت جي للڪار ٻڌي،
 ڏس ڪنڌ جمڪائي ڇو آچڙيو؟
 تو قوم ڪڏي آ قسمن تي،
 تو قوم جو سودو ڪيئن ڪيو؟
 تو آهي لڄايو دودي ڪي،
 تون پاءُ چنيسر جهڙو آن،
 جيئن ٻگهه ڦلورهي ڏونڊ ڊهو،
 تون ٻگهه ۽ ٻگهمن جهڙو آن،
 تاريخ تي داغن جهڙو آن،
 تون نر ڪوئي آهين ناري،
 هر چڙهندڙ سج جا او پوڄاري
 تون آزاديءَ جو دشمن آن،
 تو پاڻ غلامي آهي قبولي،
 تولا ٻڌڻ ئي بهتر آ،
 دودن جي لئه آهي سولي،
 تون ڪيئن ته ڄاڻين جذبن ڪي؟
 تون محبت تي پي آهين نئولي،
 آ بهتر تون هيءَ جوءَ ڇڏي وڃ،
 منهنجي پوئتر پونءَ ڇڏي وڃ،
 تاريخ به توڪي تنگيندي،
 تو پير اهيا جي آهي پاري،
 هر چڙهندڙ سج جا او پوڄاري

*

پير گهٽا جي گهورن جا

پير گهٽا جي گهورن جا هي،
 چانڊوڪيءَ جي چورن جا هي،
 ڪيسيتائين وڙول ڪندين تون؟
 چوڌاري چوپول ڪندين تون؟
 پير ته ڌرتيءَ ڊڳ تان نڪتا،
 پير افق جي اڳتان نڪتا،
 پير سنڌوءَ جي رکوالن جا،
 آزاديءَ جي متوالن جا،
 ڇڻ ته چڪور تي اڏريا آهن،
 نينهن نئين سان نيريا آهن،
 ڪيسين پيرا ڳوليندين تون؟
 ڪيسين خود ڪي روليندين تون؟
 سانجهه لڙيءَ جو هنج اڏاڻا،
 تن جا لهندين ڪٿ نڪاڻا؟
 گيتن ۾ ئي ڳولي وڻ جان،
 سانوڙت سان جرڪيا جي تن،
 ڪيئن ۾ ئي ڳولي وڻ جان،
 ٿر جي دل ۾ دڙڪن ٿا جي،
 پير اٿئي تن مورن جا هي،
 پير گهٽا جي گهورن جا هي،
 چانڊوڪيءَ جي چورن جا هي

*

تنهنجي تن جون گرميون، شوخيون،
روح جي گهراين ۾ آهن،
اڄ پي سي پل گهايل ڪن ٿا،
يادن جي آئيني ۾ جي،
ورور ڏيئي روزورن ٿا.
جيڪي توسان گهاريا هئا مون،
چنڊ جي چوڏهين رات هئي ۽،
تنهنجي گل تي باڪ ڦٽي هئي.
منهنجي من جو مينهن وسيو هو
تنهنجي آڳر آلي تي هئي.
منهنجي ڪوري ڪاغذ جهڙي،
خالي خالي جيون تي،
سي پل تي تاريخ ويا هن،
اونداهيءَ ۾ تنهائيءَ جي،
گهري بنجي چيخ ويا هن،
تو بن جانان ائين ٿو پانين،
تتل واريءَ تي هان لپٽيل،
چڱ هٿائي چپ چمڻ لاءِ،
من پڪيٽرو آهي اڃايل،
واءِ اتر جو جيئن گهلي ٿو
تنهن جي سُر سان مان به رچان ٿو
تون دور هلي وئي آهين جانان،
چنڊ کان تنهنجا ڏس پچان ٿو.

*

چنڊ کان تنهنجا ڏس پچان ٿو

هر رات بدن ۾ باه لڳي ٿي،
جڻ ڪي گورا پڙڪن ٿا ائين،
تازي پرڻيل ڪنوار جي تن ۾،
پهرين رات جو آس ٽپي جيئن.
تون دور هلي وئي آهين جانان،
چنڊ کان تنهنجا ڏس پچان ٿو
ڪوري وانگي ڪامان پيو ٿو.
پنهنجي من ۾ پاڻ لچان ٿو.

هوءَ مهاڻي ساماڻي جا

چنڊ چڙهيو آ سنڌوءَ تي،
مئي ۽ مڪڙي سِيرَ منجهان.
ڪپ ڏي موٽي هاڻ اچي پئي،
ڪيڏي هوءَ ته اُڪير منجهان.
هوءَ جا مهاڻي ساماڻي آ،
جڙ ته وطن جي راڻي آ،
رات انڌاري ۾ جو اُٿي ٿي،
ڳل تان وارن چڱ هٿاڻي.

محفل ۾

منهنجي ننڍڙي محفل ۾ ڪي،
پيارا ماڻهو ايندا آهن،
ڪن سان پوڳ مذاقون چرچا،
ڪن سان جهيڙا ٿيندا آهن،
رنج اسانجو منت به ٿي آ،
پهر پرچي ويندا آهيون،
ساڳيو قرب ونڊيندا آهيون،
ڳالهيون ڪونه ڳنڍيندا آهيون.

*

جڙڪا سا جهر باڪ ڦٽي ٿي،
 ڪڪ جو ڪاريون ڪيس مٿي تي،
 هر هڪ انگ مان نينهن چنڊي ٿي.
 هن جو جوپن جر تي جلوو
 چنڊ جيان هوءَ ڇمڪا ڏيئي ٿي.
 هن جو ڪو ميهار نه آهي،
 جنهن لاءِ درياھ پار ڪري،
 هن جي جيون جي چادر تي،
 تڪ نه ڪائي ٽاڪيل آهي،
 سڀن سان جو چار اٿي ٿي،
 تنهن تي پنهنجا نير سبي ٿي،
 نور نچوڻي ننڊ ڦٽائي،
 اوجاڳن ۾ رات ڪٿي ٿي
 هوءَ صدين کان جاڳيل آهي،
 سنڌوءَ جي جا سِير ڪچي ٿي.
 درياھ جي دهشت ۽ ڪڙڪا،
 لهرن جا سڀ سر ٻڌي ٿي،
 جيون جوپن پاڻ نپوڙي،
 درياھ کي جو دان ڏيئي ٿي.
 ان پسيني جي خوشبوءِ پي،
 صدين تائين رهڻي آهي،
 سنڌوءَ جي هن سِير مٿان سا،
 چولين سان گڏ چلڻي آهي.

*

ضمير مونکي چوي ٿو شاعر

وڏي حويلي وڏيون ديوارون وڏي ڪا نياڻي اڃان روئي پئي،
 صدين کان آ قيد ۾ ئي جمي ساماڻي اڃان روئي پئي،
 قرآن سان پئي لهي ٿي لائون انهيءَ جون آهن خدا ٻڌين پيو؟
 ضمير مونکي چوي ٿو شاعر اٿي لکي وٺ اڃان ڏسين پيو.

پراڻي تڙ تي پرايون مايون اڙي چچورا تڪين پيو ٿو
 جي پيڻ پنهنجيءَ جو مائت ڪنهن سان ڪلي ڳالهائڻ ٻڌي وٺين ٿو
 چوڻ ٿو ڪاري آ پيڻ منهنجي هٿن سان تنهن جو ڳلو ڪپين پيو
 ضمير مونکي چوي ٿو شاعر اٿي لکي وٺ اڃان ڏسين پيو.

ٻڌي جي اُس ۾ ٻني پنهنجيءَ تان، هڻي ڪوڏارون ٿڪي وريو آ،
 بخار ۾ ٿس معصوم پتڙو وڏيري هُن کي وري چيو آ،
 ته قرض عيوض ڏي چوڪري تون، نه تون جي پئسا ڏئي سگهين ٿو
 ضمير مونکي چوي ٿو شاعر اٿي لکي وٺ اڃان ڏسين پيو.

شهيد جنگ ۾ سپاهي ٿي ويو، وٺي انهيءَ جي هنجون ٿي هاري،
 ٻه ٽي ڏهاڙا وڏيون انعامون، ٻچا به هاڻي پني ٿي پاري،
 ڏسين پيو جيغل صدا هڻي پئي، اڃان به مؤرخ نندون ڪرين پيو
 ضمير مونکي چوي ٿو شاعر اٿي لکي وٺ اڃان ڏسين پيو.

ڪڍي بندوقون هو ڌاريا ڏس، ته سنڌ کي ڪيئن ڦرڻ ٿا چاهين،
 پليد پيرا رکي هتي هو، ته عصمتون سڀ لٽڻ ٿا چاهين،
 نه ماءُ ڌرتيءَ جي ياد ڪائي، تون يار تي ئي اڃان لکين پيو
 ضمير مونکي چوي ٿو شاعر اٿي لکي وٺ اڃان ڏسين پيو.

خدا جي ڳولا....

يارب!
تون زمين ۽ آسمانن جو نور آهين،
هي تنهنجي خليل مخلوق،
تنهنجي ڏسيل ڏس تان پلجي ويئي آهي،
هي ماڻهو ڪيڙن ۽ ماڪوڙن جيئن،
پتڪي رهيا آهن.
هنن توکي گهڻوئي ڳوليو آهي،
پر ڪين تون نظر نٿو اچين.....!
هنن اوچيون اوچيون مسجدون ٺاهيون آهن،
مندر ۽ گرجا گهر اڏيا آهن،
هو ڪليسا تان بيهي توکي ڏسڻ جي ڪوشش ٿا ڪن!
تون هنن جي اندر ۾ لڪيل ڪرپ کي ڄاڻين ٿو.

سڪ جو سنگيت

اهڙا سنڌ سيارا تون نه ڪڏهن سنڀرين!
رڳڻي رڳڻي سرد هوا ۾،
هي جي پارا تون نه ڪڏهن سنڀرين!
هوءَ جا سرتي ساهڙ جي لاءِ،
وار وڇايو ويئي آهي.
اُپ ۾ تارا ٽمڪن ٿا هوءَ،
ڪنڌ لڳايو ويئي آهي.
رات انڌيري من ۾ ماتم،
ديپ جلايو ويئي آهي،
سرديءَ کان بي پرواه سرتي،
آس لڳايو ويئي آهي،
اڪڙين ۾ جا آڳ اُماڙي،
من گرمايو ويئي آهي،
تنهن جو چوڀن ائين ٿو پڙڪي،
سرد هوا پي ان کان تڙڪي،
جذبڻ جيڪا تات ڏني آ،
سرديءَ کي اُن مات ڏني آ،
هن جي من جي مسجد مندر،
ساهڙ جي لاءِ سجدو ڪن ٿا،
هن جي من ۾ اُچ پيا جي،
سرديءَ جي ٿس سار نه ڪاڻي،
هن جي سڪ سنگيت ٻڌي آ،
تنبوري جي تار نه ڪاڻي.

هي پنهنجي مفاد جا قانون به،

تنهنجي نالي تي مڙهڻ چاهين ٿا.

هنن جي من ۾ اهي سڀ جبلتون آهن،

جيڪي ڪنهن چير ڦاڙ ڪندڙ جانور ۾ آهن!

تون هنن کي وات ڏس،

تون هنن جي شعور کي سرشار ڪر،

جوهي اڪيون ٻوٽي به توکي پسي سگهن،

۽ ائين مانا ٿي وڃن،

جيئن گجندڙ درياھ سمنڊ ۾ سمائجي،

مانو ٿي ويندو آهي.

يارب!

مونکي پڪ آهي ته هي جڏهن توکي پسي وٺندا ته،

مانا ٿي ويندا، ڀر سڪون ٿي ويندا،

هنن جون هڪٻئي تي ڪجندڙ تراريون ڪري پونديون،

۽ منهن مونن ۾ هڻي ويهي رهندا،

هي توکي ايئن پيا ڳولين،

جيئن،

ڪو انسان پنهنجي دل ۽ گڙدن کي دنيا ۾ ڳولڻ لڳي،

کيس خبر نه هجي ته پنهنجو اندر چيرڻ سان ئي،

پنهنجي دل ۽ گڙدا پسي سگهجن ٿا.....!

*

گناه

اسان کي ننڍپڻ کان ئي ٻڌايو ويو آهي ته،

عورت کي ڇهڻ وڏو گناه آهي.

ڪنهن عورت کي ڏسڻ به ڏوه آهي،

ڪنهن حسين حور جهڙي،

راڻيءَ جي رسيلي بدن مان

جوڀن جي موج ماڻڻ ته،

ناقابل معافي ڀاپ آهي.

ته پوءِ،

اهيو ڪيئن ٿيو جو.....؟

مولويءَ جا ٻه لفظ پڙهڻ کانپوءِ،

ان عورت سان سمهڻ،

سندس بدن جي انگ انگ مان مزا ماڻڻ،

جائز ٿي پيو آهي...؟

ذهن سوچي ٿو ته،

هر ڪبير گناه ڪرڻ کان اڳ،

مولوي کان ٻه لفظ پڙهايون ته پوءِ،

اهيو جائز ٿيڻ ڪي...!

مان شراب جي بوتل کي،

مولوي ڏانهن کڻي وڃان ٿو

ٻه لفظ پڙهائي پي ڇڏيندس،

يقينن پوءِ مونکي ڪو به نه چوندو ته،

شراب حرام آهي.....

*

شعور ۽ فطرت

صدين جي تاريخ شاهد آ،
ته فطرت جا رُخ ڪو به موڙي ناهي سگهيو،
نڪوئي فطرت کي واڳ وجهي سگهيو آ.
فطرت هڪ بي پناه قوت آهي،
جنهن تي غالب اچڻ ناممڪن آهي.
هزارين سالن جي انساني تاريخ ۾،
شعور جي ارتقا جا باب کولي ڏسو
ملان، ڏاها، استاد، بزرگ ۽،
سڀئي معتبر ماڻهو
ازل کان جنس جا دشمن بڻيل آهن.
پر،
ڇا اهي روڪي سگهيا آهن؟
جو مٿن جواني نه اچي،
سندن اولادن ۽ شاگردن کي،

محبتن جي اڻاس

محبت،
هڪ ڪائناتي حقيقت آهي،
محبت اها ٻولي آهي جنهن کي،
جانور به سمجهن ٿا.
محبت،
جنهن جا ڪي به اصول ناهن هوندا،
ڪي به سرحدون ناهن هونديون،
محبت جا ڪي به قانون،
پابنديون ۽ تهذيبن ناهن هونديون.
محبت ته قانونن، مذهبن ۽،
سرحدن توڙي تهذيبن کان بالاتر هوندي آهي.
پر،
افسوس جو انسان پاڻ،
تهذيبن ۽ اصولن جي زنجيرن ۾ جڪڙيل هئڻ ڪري،
محبت کان وانجهيل آهي.
انسانن،
محبت کي به ائين قيد ڪرڻ چاهيو آهي،
جيئن پاڻ کي اخلاق ۽ تهذيبن ۾ جڪڙي رکيو آهي.
ان ڪري محبت،
انسانن جي اندر مان ائين تڙجي ويئي آهي،
جيئن آدم کي،
جنت مان تڙيو ويو هيو.
*

جنس جي قوت ۽ جذبي کان روڪي سگهيا آهن؟
هر نينگر جي جوان ٿئي ٿي،
هر نينگر جو پين سان سرشار ٿئي ٿو
۽ بنا ڪنهن روايتي ناتِي ۽ رشتي جي،
هو آلاپين ٿا،

”مان تنهنجو هان، مان تنهنجي هان“

ڇا مولوي جي اجازت کانسواءِ،

سندن سرير ۾ جنس جو جذبو نٿو جاڳي؟

ڇا هو ماڻهن، استادن ۽ بزرگن جي،

اجازت کانسواءِ،

جيون جي جنسي پُر لطف لمحن سان سرشار نٿا ٿين؟

ڇڻو ته فطرت سڀ رکاوٽون ٽوڙي ٿي ڇڏي.

ڇڻو ته،

ڪا به فتويٰ فطرت جو رستو نه روڪي سگهي آهي،

اهي معتبر ماڻهو

صدين کان انسان کي پنهنجي ئي وجود خلاف،

پنهنجي جيون جي جبلتن خلاف،

ويڙه جي ترغيب ڏيئي رهيا آهن.

پر فطرت انهن اصولن کان مٿاهين آهي،

۽ انساني جيون ۾ موجود فطري رُخ،

ضرور ڪر موڙي جاڳن ٿا،

۽ انساني اصولن ۽ تهذيبن کي،

ڇڪنا چور ڪندا رهن ٿا.

*

چنڊ

اي چنڊ،

ڪير جهڙا اڃا چنڊ،

چاندي جهڙا چمڪندڙ

۽ سنڌوءَ جي سفيد واريءَ جيان،

تجلا ڏيندڙ چنڊ،

تون ڪيڏو نه اچو آهين،

تون ڪيڏو نه سهڻو آهين ۽ سندر آهين!

آئون ازل کان،

صدين کان،

هن مايوسين جي ڌرتيءَ تان،

توڪي تڪيندو رهيو آهيان،

هن ظلم ۽ ستم جي نگرِيءَ مان جهاتيون پائي،

تنهنجي اڇاڻ ۽ سندر تا کي حسرت مان،

ڏسندو رهيو آهيان.

تون مونکي نهايت ئي وڻندڙ ۽ دلڪش لڳندو آهين،
تون حُسن جو مينار آهين.

پر.....!

چون ٿا ته تون ڪارو آهين،

ڪو جهوءَ بد صورت آهين،

تنهنجي سيني تي ڪڏا ۽ بدشڪلا پٿر ئي آهن،

۽ پيو ڪجهه به نه...!

تون ويجهي کان نهايت ئي بد صورت لڳندو آهين.

پر.....!

اهيو سڀ ڪجهه اهي انسان ٿا چون،

جيڪي خلائي جهازن ۾ چڙهي توتائين پهتا آهن،

جن تنهنجي حُسن تي ڪاه ڪئي آهي،

جن تنهنجي سونهن ۽ اڇاڻ تي،

قبضو ڪرڻ تي چاهيو.

پر.....!

مون هميشه توکي،

هن ڌرتيءَ تان بيٺي ڏور کان ڏٺو آهي،

وچوڙي جي ويرانين مان ڏٺو آهي،

جدائيءَ جي حدن مان بيٺي،

حسرت پرين نگاهن سان ڏٺو آهي،

سنگدل انسانن جي وچ مان،

رات آڏيءَ جو گهر جي ڇت تان،

جاڳندي ڏٺو آهي.

مون چڪور جيان توکي چاهيو آهي.

تون مونکي هميشه سندر لڳو آهين،

۽ سندر ئي لڳندو رهندين.

سائنس جا ڪتاب پڙهڻ کانپوءِ به،

آئون اهيو اعتبار هر گز نٿو ڪريان،

ته ڪو تون ڪارو ۽ ڪو جهوءَ آهين،

ويجهي کان بد صورت ڏسڻ ۾ ايندو آهين،

نه هر گز نه...!

تون ڪيڏو نه اچو آهين،

تون ڪيڏو نه سندر آهين،

آئون ازل کان،

صدين کان هن مايوسين جي ڌرتيءَ تان،

توڪي تڪيندو رهيو آهيان،

اي چند،

ڪير جهڙا اچا چند..

*

منهنجو بابا نيٺ هليو ويو

مونڪي جيبل جيئن چڻيو
 اڪڙيون مون ڪين اُپتيون هيون،
 اهنجي دنيا ڏسڻ کان اڳ،
 ڏاڍو مون پاڪاريو هو.
 مونڪي دنيا پانءِ نه پئي،
 ڪين جيئن جي مانگ مون ڪئي،
 مونڪي زوريءَ آندو ويو ۽،
 جيون واڙي واڙيو ويو.
 مون ماتم برپا خوب ڪيو
 مون پاڪاريو هو تڙيو هو
 ۽ راڙ مچائي رڙيو هو.
 ٻن ورهين جي ويل لنگهي وئي،
 مون، هڪڙو منٽ به ماڻ نه ڪئي،
 مون رات رڻو مون ڏينهن رڻو

مون ننڊ ڦٽائي امڙ جي،
 مون تنهن کي سمهڻ ڪين ڏنو،
 مون هر هر چڻ ورجايو پئي،
 هيءَ دنيا مونڪي ڪونه ڪپي.
 پوءِ، مونڪي آخر چڻيو چو ويو
 غير نگر ۾ آندو چو ويو...؟
 مونڪي ماڻ ڪرائڻ لاءِ،
 بابا ويڃ وڙوليا ڪيئي،
 ننڊ جو شربت پياريو ويو
 ۽ مونڪي ننڊ سمهاريو ويو.
 بابا مون لاءِ بسڪيٽن جا،
 آڻيندو هو ڪيئي بڪسا،
 کڻيئون پي آڻيندو هو
 مونڪي ڏاڍو پائيندو هو.
 مون لاءِ آندل کڻي ڪي،
 پنهنجي ٻاتين ٻولين ۾ ئي،
 ”چمچون“ ”چيپون“ چوڻ سکيو مون،
 ”چيپون“ کائي ماڻ ڪري مان،
 سمهي رهيس سانت ڪري مان.
 نيٺ جواني نسري پيئي،
 دل دنيا تي اُتري پيئي،
 جوپن جا مس گونچ ڦٽا جو
 منهنجو بابا نيٺ مري ويو...!
 منهنجو سارو جيءُ جھري پيو

ماريو چوويس...؟

تون پڇين ٿو ته ”مان ماريو چوويس...؟؟“
انڊيا جي فلم ”روبوت“ ڏس،
جنهن ۾
پُرزا پُرزا ڌار ڪري ميوزم ۾ رکيل،
روبوت ”چتي“ کي ڏسي،
هڪ اسڪولي ٻارڙي،
استادياڻيءَ کان پڇيو ته،
”هن کي ايئن پُرزا چو ڪيو ويو...؟“
ته ميوزم ۾ رکيل روبوت ورائيو
ان ڪري جو مون سوچڻ شروع ڪيو هو...!

*

انگ انگ کان هي ڏيل ڌري پيو
بابا جي بي ست بدن کي،
ڪت تي آڻي ليتايو ويو
ڪت جي سيرانديءَ کان ويهي،
ڏاڍو مون پاڪاريو هو ۽.
راڙ ڪري مون خوب رنو هو
لڙندڙ سج کي للڪاريو هو
”چمچون“ ”چپيون“ ڪنهن نه ڏنيون،
منهنجون ڪيڪون ڪنهن نه ٻڌيون،
منهنجا سارا چيمه چڄي پيا،
جيون جا سڀ تار ٽٽي پيا.
منهنجو بابا آرامي آ،
شهر جي اُترئين قبرستان ۾،
آئون جيون جا هي سارا،
پوڄهه ڪڍي پيو پٽڪان وچڙان،
من اندر ۾ اڻ ٽٽ سانڍي،
هر هر وياڪل سوچان ٿو،
مون کي دنيا پانءِ نه پئي،
ڪين جيڪڙ جي مانگ مون ڪئي،
مون کي زوري آندو ويو ۽،
جيون واڙي واڙيو ويو.

*

غزل

آزاديءَ جي موسم

هُن مونڪان پڇيو ته،
”ڇا آزاديءَ جي به ڪا موسم ٿيندي آهي...؟؟“
چير ”ها“
جڏهن ڦاهين جا ڦندا،
گونچ ڪڍي ڦلارجي پون.
۽ انهن ۾ ڪنڌ،
ڳاڙهن پيرن جيان لڙڪڻ لڳن،
۽ ڌرتيءَ جي سيني تي،
ڳاڙهي پاڻيءَ جو ريج اچي،
۽ ماڻرون،
پارڙن کي سانجهيءَ ويلي،
قوميت جون لوليون ڏين،
تراها مُنڊ،
آزاديءَ جو اُهيڃاڻ هوندي آهي...!

*

ارتقا جا رخ موڙي، ڪين ڪوئي آ سگهيو
انقلابن کي پڪوڙي، ڪين ڪوئي آ سگهيو.

گيت ڳائين جي گلا سي پل گهٽي ماري ڇڏيون
الفتن جا ساز توڙي، ڪين ڪوئي آ سگهيو.

خاڪ ٿي سي ويا هليا جن پي لتيا هت قافلا،
سرڪشيءَ جا لاش لوڙهي، ڪين ڪوئي آ سگهيو.

ڇا ته ڏيندين مات تون جي ”غيرتون“ گڏجي اٿيون،
ڪوڙ جا هت پير ڪوڙي، ڪين ڪوئي آ سگهيو.

ٿڃ پيٽي جنهن سنڌوءَ جي پاڪ پويتر آب مان،
تنهن ڏهيسر کي مروڙي، ڪين ڪوئي آ سگهيو.

”سعيد“ جنهن دل جي رليءَ تي بيت ”ساميءَ“ جا سببا،
تنهن سچائيءَ کي اڏوڙي، ڪين ڪوئي آ سگهيو.

*

حُسن ٿو ڄاڻي حجاب چاهي، ڪوي ٿو ڄاڻي ڪتاب چاهي،
اسين ته آهيون عقل کان وانجهيل، اهيون نه ڄاڻون آداب چاهي.

ڪندا لتاڙي ڪتيا ڪشالا، ڪنڊن جي پيڙا پڇي سگهو ٿا،
اسان نه ڪڏهن گهميو آ گلشن، اسين نه ڄاڻون گلاب چاهي.

اسان جون راتيون رڳو اوجاڳا، اوهان جون راتيون نندون ۽ سڀنا،
اسان جو پل پل رڙيون ۽ ڪيڪون، اڃان پڇو ٿا عذاب چاهي.

اوهان جي دل کي فڪر نه ڪوئي، اسان جي دل ۾ هزار ڳڻتيون،
اوهان جا گفتا سنگيت سر ۾، اسين نه ڄاڻون رباب چاهي.

سوال خود کان پيا پڇون ڇا سڄي حياتي ائين ئي هوندي،
تڏهن ٽيون ٿا تڏهن ڏڳون ٿا، جڏهن نه ڄاڻون جواب چاهي.

اسان کي پيدا خدا ڪيو پر، ڪريون پيا ٿا اوهان جي پوڄا،
حسين تنهنجي حُسن جا قيدي، گناه نه ڄاڻون ثواب چاهي.

*

غلامي رڳن جو وئي خون بنجي، اسان سرڪشي جڙ سمهاري ڇڏي آ،
اسان جا سويرا نمازن ۾ جهڪيل، اسان خود شناسي وساري ڇڏي آ.

اسان جا صبح ٿا غلاميءَ سان سرجن، اسان جون سُمهڻيون به سجدن ۾ جهڪيل،
اسان ڪيئن پڇون انقلابن جا پنڌڙا، اسان قومي غيرت تڏاري ڇڏي آ.

اسان چوٽه قومن جي تاريخ سمجهون، اسان چوٽه سچل پٽائيءَ کي پرڪيون؟
اسان خوش رهون ٿا ڳچيءَ ۾ ڳڻن سان، اسان ”پڇ“ پنهنجي به ڍاري ڇڏي آ.

سڃاڻپ اسان جي رهي ڪين باقي، ازل کان اسان آ غلاميءَ ۾ گهاريو
اسان بند اکين سان غلامي ڪيون ٿا، عقل جي به جهرڪي اڏاري ڇڏي آ.

*

او آزاديءَ جا متوالا، ڇا آزادي آ پننڊي ملندي؟
انساني اتهاس پڙهي ڏس، آزادي آ چننڊي ملندي.

ڪاري ڪُن ۾ ڪيچڙ سان گڏ ڪيسين رهندين روڳي بنجي،
شام شفق جي لالائي آ آڪاشن ۾ اڏندي ملندي.

راند سِرَن جي سودي جي هيءَ پير نه پويان هتبو ڪانتر،
شبنم جي آ مهڪ اوڀارا ماڪ ڦڙن ۾ پننڊي ملندي.

هي جو ڳاڙهو رت اٿئي سو ڌرتيءَ جي آ آن مان اُسريو
ڪڻڪ ڦٽي آ پيٽ ڀرڻ لئه ڪاڙهن ۾ آ پچندي ملندي.

گيت ڏڪايل مارن جا، هي جهونگاريندين جذبا جڙندا،
”سعيد“ هي ساڀيان سڀن جي آ، ويهندي نه پر لچندي ملندي.

*

هن وياڪل وياڪل ڪينجهر تي، ڪوئي نه تماچي آيو آ،
۽ نوري نستي نستي آ، ۽ گندريءَ شڪ گنوايو آ.

هت پاپوڙا ٿيا ساڻ ڪنول، پر نوريءَ جو آ هانءُ نبل،
ڪنهن ساز نه چوريو واءِ لڳي، ۽ گيت نه ڪنهن ئي لڳايو آ.

هت پاڻي ڪيڏو تار ڏسو، ۽ آڙين جا انبار ڏسو،
هت مارين جا هي مار ڏسو، جن ڪيڏو رچ لڳايو آ.

آ ”سعيد“ اجائي آس رکي، ۽ پاڻيءَ هوندي پياس رکي،
ڪيڏيون نه قطارون موڪيءَ تي، پر ڪين مون وارو آيو آ.

*

رات آڏي پني، ماڪ جا مينهڙا،
تون اڃان پيو اڏين، چو آڙي پڪيڙا.

ولر کان پي چنين، ساڻ کان پي ٿئين،
ڪيئن اڪيلي ڪٽيئي، پوه جا سيڙا.

رات جي سانت ۾ راز ڪهڙا سلين ؟
دونهن وانگي ڏڪين، هاءِ ڙي هيڻڙا.

چنڊ پي ڏور ڏاڍو اٿئي او چري،
واجه ڪنهن لءِ وجهين، پائين تي ليڙا.

”سعيد“ تون چو ٻڌي گمنگمرو پيو جهمين ؟
ساز سارا ستل، گيت گم ٿيڙا.

*

ڪوڪ ڪيسين ته ڪن، ڪوئلون رات ۾
باڪ ٿي آ پري، بڙ پنو سات ۾
ها هنيلي هتي ”ڪاسبي“ جي ڪلي،
چنڊ ڪي ساڙ هو رات جي تات ۾
ٿر مٿي ٿوهرن ڳات اوچا ڪيا،
ڪا ڳڪي ڊيل ٿي، رات جي سانت ۾
”چوڙيا“ جو مندر گمنڊ لوري ڏين،
چئو ڪٿي ”سعيد“ تو چا ڏنو ذات ۾
*

مندر جا هن ڊيپ اجهائڻ،
تارن جا پي ڏور نڪائڻ.
گهر جي آڳر جمانجهر سر تي،
چيرن جا هن چم چمڪائڻ.
مائيءَ مان ڪو مڌ پري ڏي،
رات ٿري آ روح ريجھائڻ.
نينهن نشا نيت روز نوان هت،
موڪي تنهنجا مڌ پرائڻ.
گهرائيءَ ۾ گونج نه ٿيندي،
لهرون ڪر اي سمنڊ اڀائڻ.
پير ڀڙسائي سڀيون ڳوليون،
ويرون ويرون وقت پڇائڻ.
پن چڻ ۾ پئي سر آلاپين،
ڪوئل تنهنجا وقت نه ٿائڻ.
”سعيد“ اسانجو سيٺ نه ڪوئي،
پاڻ ٿي مومل پاڻ ٿي رائڻ.

ڪورا ڪورا گيت ڪويءَ جا، بک جي باه ڪيئن وسائن،
ڌات گهڻي آ پيٽ بکيو آ، آندا بک ۾ چڪ ٿا پائڻ.

پاڻيءَ لپ تي رات گذاري، ننڊ ئي نيٺان اڏري ويئي،
ڏس او ڌرتي ڏس او ڌرتي، پو پي تنهنجا ڳيچ پيا ڳائڻ.

بات بکايل ڌات به گهايل، چند ڏسي پيو اُڀڙي اوريان،
شاعر جي آ جاڳ نه نبري، ميٺ بتيون هي ٿر تمڪائڻ.

ڪوئل جي آ ڪوڪ ڪپر تي، ساجهر لوڏيا تارن ڏي هٿ،
سانباها ٿيا سج اچڻ جا، ڪتين پي ڪر موڙيا آهن.

”سعيد“ هي تنهنجو ديس پلا چو سورن ۾ آ پليو نپيو
سسئيءَ جا پي سڌ سمهي پيا، مومل جا هٿ مند به ناهن.

*

ڦٽي ننڊ منهنجي، اُتي شاعري آ،
وري روح مان ڪا، رڙي شاعري آ.

ڪڏهن مينهن وانگي، ڪڏهن شينهن وانگي،
ڪري گوڙ ڏاڍا، گڙي شاعري آ.

ڪڏهن ڪات بنجي، ويڙي دل ڇڏي ٿي،
ڪڏهن سئيءَ وانگي، چڙي شاعري آ.

ڪڏهن واءُ بنجي، ڪڏهن تاءُ بنجي،
ڪڏهن گهاٽ بنجي، ملي شاعري آ.

ڪڏهن سج وانگي، ڪڏهن چند وانگي،
مٿان ذهن منهنجي، پري شاعري آ.

جليا خيال منهنجا، ڪري دانهون ڪوڪون،
تڏهن مينهن وانگي، وڻي شاعري آ.

جڏهن ”سعيد“ دل ڪي، رسبو ڪوئي ڌڪ آ،
تڏهن نير ڳاڙي، رڻي شاعري آ.

*

موت کي تون چڏ قبولي، زندگيءَ کي ڇا ڪندين،
زندگي آ بي وسي تون بي وسيءَ کي ڇا ڪندين . . . ؟

نيٺ نيٺن سان ملائي، تو ڪرين تو پيو قتل،
سا ئي آهي رهزني بي رهزنيءَ کي ڇا ڪندين . . . ؟

بندگي آ بندگي پر، شال راضي هو ٿئي،
جنهن ۾ جانب ٿئي نه راضي بندگيءَ کي ڇا ڪندين . . . ؟

بي وفا هي آ زمانو دل لڳيءَ ۾ درد آ،
درد توکان ڪين سهبا دل لڳيءَ کي ڇا ڪندين . . . ؟

پيار کي اي ”سعيد“ تون چو ايڏو بهتر تو چوين،
زندگي جا ٿي اجاڙي بهتريءَ کي ڇا ڪندين . . . ؟

*

زندگيءَ جي آ پڇاڙي چيلهه منهنجي وئي جمڪي آ،
هڏ پي ڪرڪڻ لڳا پر ياد پوڙهي ڪونه ٿي آ.

نعين جوانيءَ ۾ جنوني پيار توسان هو ڪيو مون،
واڳجي وئي يار توسان زندگيءَ جي هر خوشي آ.

وار منهنجا ٿيا اڇا پر دل چري ڪنهن ٻار وانگي،
ڪونه سمجهي بي وسي ڇا؟ ضد پنهنجي تي پڪي آ.

زندگي ڪيڏي ننڍي سا پوڙهين ۾ پئي خبر آ،
مختصر آ هي سفر ۽ قوه جواني عارضي آ.

اڄ سڀاڻي نيٺ ويڻو آهي يارو ڏور ڪنهن ڏس،
گيت توکي اربينان تو مون بقا هي شاعري آ.

*

ڪو ڏيئو مون وٽ آهي ائين لڳي ٿي شاعري،
 جڻ انڌي وٽ لٺ آهي ائين لڳي ٿي شاعري.
 ڪيترا چلڪا ڪٽي تنهن ۾ سمايان سونهن جا،
 سونهن ۾ پر گهٽ آهي ائين لڳي ٿي شاعري.
 موج ۾ ماڀي نٿي مهراڻ جيان ٿس مستيون،
 پاڻ پنهنجو مت آهي ائين لڳي ٿي شاعري.
 جڻ رقاڻا رقص پئي ٿي روح مهنجي ۾ ڪري،
 رقص جو اڻ ڪت آهي ائين لڳي ٿي شاعري.
 گيت پالا ٿي لڳن ٿا بي ضميرن کي سڏا،
 ڪات يا ڪو ڪرت آهي ائين لڳي ٿي شاعري.
 خوب ڪا تنقيد ڪريو سوچ منهنجي هي اٿو،
 جڻ ته منجهيل سُت آهي ائين لڳي ٿي شاعري.
 *

ڪوڙ پاتم قربتون مان الوداع ٿو اڃ چوان،
 باغ مان ڪليون ڪٽيون مان الوداع ٿو اڃ چوان.
 چنڊ جون هي چانڊنيون ۽ رات جون هي راڳڻيون،
 نانءُ تنهنجي سڀ خوشيون مان الوداع ٿو اڃ چوان.
 ماڪ جا ناريل پيالا مٽي سندا تولهه سڀئي،
 تون ئي پرجان سرڪيون مان الوداع ٿو اڃ چوان.
 ڪيئي ڳل ٿي، ڪيئي چپ ٿي نيٺ جي آڳر مٿان،
 سارجان پيو سڀ چُميون مان الوداع ٿو اڃ چوان.
 رات جا پاڪر گرم ۽ ننڊ هائان نيٺ سڀ،
 هاڻ تو لئه ياديون مان الوداع ٿو اڃ چوان.
 زندگيءَ جو اڌ حصو جي گيت جاڳي مون لکيا،
 سي ئي تو لئه سوکڙيون مان الوداع ٿو اڃ چوان.
 جن جي خوابن جي تون ساڀيان جن جي سڀن ۾ سڄين،
 تن جون توکي ڀارتون مان الوداع ٿو اڃ چوان.
 لهر جا سرگم سڀئي سنڌوءَ سنڌيون موجون وڌيون،
 هاڻ توکي ڀرتيون مان الوداع ٿو اڃ چوان.
 سنڌ جي ڀارت اٿي هن قوم جو پٽڪو ٿجان،
 ياد رکجان لوليون مان الوداع ٿو اڃ چوان.

تو جو مرڪي نيٺ ڪنيا هن،
چٽ جوپن تي باڪ ڦٽي آ.

مُرڪ اوهان جي مون لءِ جياپو،
منهنجي من تي باڪ ڦٽي آ.

ڪوئل ٿي ڏس هر هر ڪوڪي،
هر پن تي باڪ ڦٽي آ.

عشق اسان جو جوشيلاو آ،
ڏس جذبن تي باڪ ڦٽي آ.

درشن تنهنجو مون لءِ دارون،
چٽ زخمن تي باڪ ڦٽي آ.

سورج آنئون اڀري آيو،
ڪپ ۽ ڪُن تي باڪ ڦٽي آ.

ڪوماڻيل هن سوچون منهنجون،
دل جي بن تي باڪ ڦٽي آ.

*

سرنهن جي گلن ۾ جُهلي ٿي جواني،
تٽيءَ ۾ ٽپي آ، نئين زندگاني.

ڪتبن کان اڏارا، ستارا گهرياسين،
افق تون ڏسين ٿو اسان جي ناداني.

گهٽا رات آ ٿي، تون چوري هلي آ،
اڙي يار جاني اڙي يار جاني.

ڪنول جي ڪلين تي لکين پغونر پيرا،
اڏارون اڏارون ڀرت جي نشاني.

اڃان ”سعيد“ منڙو اُتر واءِ وانگي،
اڃان پي سرن ۾ اهائي رواني.

*

ڪُن ڪناري گيت نه ڳائي،
آنڌي ڪائي اچڻي آهي.

پت ڏٺيءَ جي اوڻ وٺي پوءِ،
واين ڪي ورنائي،
آنڌي ڪائي اچڻي آهي.

ناو نه تنهنجو بار هي سهندي،
راڳي راڳ رچائي،
آنڌي ڪائي اچڻي آهي.

لهس لهس ۾ آڳ اُلي ٿي،
پنپت ڪو پڙڪائي،
آنڌي ڪائي اچڻي آهي.

”سعيد“ پرينءَ جي سونهن سريران
پنهنجو من مهڪائي،
آنڌي ڪائي اچڻي آهي.

*

وايون

تڙ تي ڪپڙا ڏوئي ويئي،
ڪنواري ناري پهراڙيءَ جي.

پنهنجي گهر جي آڳر تي بيمه،
آلا وار نچوئي ويئي،
ڪنواري ناري پهراڙيءَ جي.

گوڏي تي آ سوتي ڪپڙو،
تنهن ۾ ڏاڳا پوئي ويئي،
ڪنواري ناري پهراڙيءَ جي.

نياڻيءَ جو حق بخشايل آ،
پنهنجي پر ۾ روئي ويئي،
ڪنواري ناري پهراڙيءَ جي.

*

مٽيءَ ۾ دفنائ،
ڪانڌي ڪالمه ويا.

منهنجو بچ عدم،
آدم جئن اسراءِ،
مٽيءَ ۾ دفنائ،
ڪانڌي ڪالمه ويا.

تجليءَ هڪڙيءَ مان،
سهسين روپ بڻاءِ،
مٽيءَ ۾ دفنائ،
ڪانڌي ڪالمه ويا.

هونڊس مان نه هتي،
هونڊس پر هر جاءِ،
مٽيءَ ۾ دفنائ،
ڪانڌي ڪالمه ويا.

جوهر منهنجو آ،
گل قل جو جرڪاءِ،
مٽيءَ ۾ دفنائ،
ڪانڌي ڪالمه ويا.

*

مونڪان منهنجو گيت،
رات رُسي ويو.

تنبوري جي تار ٿئي پئي،
سارو سُر سنگيت،
رات رُسي ويو.

ايڏو چند پري چو آهي،
جنهن کي پانير ميت،
رات رُسي ويو.

من اچارو بوند نه باسيين،
ڪهڙي سانوڻ ريت،
رات رُسي ويو.

”سعيد“ اڪابر عشق منجهايا،
هار به ٿيندي جيت،
رات رُسي ويو.

*

دل جو مندر ويرانيون آ،
پٿر جي ڏس پوڄا ٿئي پئي.

ڪعبي مان بت ڏاهي اڏيل،
منظر جي ڏس پوڄا ٿئي پئي.

آدم جو اولاد تڙيو ۽،
ڪافر جي ڏس پوڄا ٿئي پئي.

گلشن اجڙيو خالي واري،
بنجر جي ڏس پوڄا ٿئي پئي.

حُسن هستي ويڳاڻي آ،
ڪمتر جي ڏس پوڄا ٿئي پئي.

”سعيد“ اڀيچند جي ئي صدقي،
ننگر جي ڏس پوڄا ٿئي پئي.

*

هر ڪر آ منجه هانءُ،
الاڙي ذات ڏنئي چو ڏانءُ.

من جي هرڻي رڻ ۾ ڊوڙي،
ڪهڙي گولي چانءُ،
الاڙي ذات ڏنئي چو ڏانءُ.

مڌ پريان مان چا ۾ منڙا،
ڪونهي ڪوئي ٿانءُ،
الاڙي ذات ڏنئي چو ڏانءُ.

من جي ڪوئل مائي ڪيسين،
ٻولي ڪيسين ڪانءُ،
الاڙي ذات ڏنئي چو ڏانءُ.

”سعيد“ اڃا تي اڻ ٿڻ من ۾،
ڪنهن سان اوريان آنءُ،
الاڙي ذات ڏنئي چو ڏانءُ.

*

پنن جي پانڌ تي، لفظن جا لڙڪ،
پڇين توت ڪنهن جا هن ... !

بدن جي پونءَ تي، هيڏا سي چهڪ،
پڇين توت ڪنهن جا هن ... !

پريل هي مت آ، پيتي مون سُرڪ،
پڇين توت ڪنهن جا هن ... !

ڪسيا جو خواب تو اکين ۾ اشڪ،
پڇين توت ڪنهن جا هن ... !

ستارا قطار ۾ ڪتين جا افق،
پڇين توت ڪنهن جا هن ... !

ايجان ”سعيد“ توکي چا جي آچڪ،
پڇين توت ڪنهن جا هن ... !

*

تونڪان وچڙي رات،
ڪيڏو ٻاڏايو آ!

گيت رُسي ويا دلبر مونڪان،
تولءَ منهنجي ڏات،
ڪيڏو ٻاڏايو آ!

هرڻ اچارو بن ۾ بي وس،
تنهن لءَ ڏس برسات،
ڪيڏو ٻاڏايو آ!

ڪنهن لءَ ڳائي ڪنهن لءَ ڪوڪي،
ڪوئل جي پي لات،
ڪيڏو ٻاڏايو آ!

تو بن ”سعيد“ نه هستي ڪائي،
دل ۾ تنهنجي تات،
ڪيڏو ٻاڏايو آ!

*

مونڪان منهنجي ڏات،
ساه گهريو آ سيڻ ٿيڻ لءَ.

پسي پنهنجو يار پٿر آتو ميڻ ٿيڻ لءَ،
مون کان منهنجي ڏات،
ساه گهريو آ سيڻ ٿيڻ لءَ.

قيدي نڪتو ڪالهه، واپس آيو قيد ڪٽڻ لءَ،
مون کان منهنجي ڏات،
ساه گهريو آ سيڻ ٿيڻ لءَ.

”سعيد“ پيو سوچين، جيون آهي يار مرڻ لءَ،
مون کان منهنجي ڏات،
ساه گهريو آ سيڻ ٿيڻ لءَ.

*

عشق جي آڙاهه ۾
روز ٿا جذبا جلن.

دل لڳي بي درد سان،
بي وفا جي چاهه ۾
روز ٿا جذبا جلن.

بيت بکيو ٿورهي،
مفلسيءَ جي باهه ۾
روز ٿا جذبا جلن.

ٿي وڃي ٿي شاعري،
ڏات جي هن راهه ۾
روز ٿا جذبا جلن.

سونهن ڪمزوري اٿم،
سونهن جي ساڃاهه ۾
روز ٿا جذبا جلن.

*

لاڙي ڌي اپ لام
تارا ٿورا چاڻيان مان.

ڪيڏا گگهه انڌيرا آهن،
منهنجا سارا گس ۽ گام
تارا ٿورا چاڻيان مان.

وياڪل وياڪل ڪونج اڏاڻي،
سرمي جهڙي سندر شام
تارا ٿورا چاڻيان مان.

چانو چپر جي ٿي نه سگهين پوءِ،
هنئي چو ٿي ايڏي هام
تارا ٿورا چاڻيان مان.

ويراڳيءَ جو روڳ نپوڙي،
ڏوڪي ڏس هي روڳي جام
تارا ٿورا چاڻيان مان.

*

چوساءَ

وار نه پنهنجا چوڙ
ڳوٺاڻي او ڳوٺاڻي تون.

تڙ تي توله روز اچي تو
تنهن سان جيئڙو جوڙ
ڳوٺاڻي او ڳوٺاڻي تون.

ڪنهن جي من جي گهراڻيءَ جو
چا ٿي ڳولين توڙ
ڳوٺاڻي او ڳوٺاڻي تون.

ڪنهن جي دل ۾ ڪيڏي سڪ آ،
پنهنجو پاڻ پروڙ
ڳوٺاڻي او ڳوٺاڻي تون.

چاهي تو هي "سعيد" به توکي،
تنهن جي دل نا توڙ
ڳوٺاڻي او ڳوٺاڻي تون.

*

چيڙهه چڱون ۽ چٽيون چولي،
هو جوسامهون پينو پار
منهنجو سوئي مستقبل آ،
پني پيو جو رستي پار.

*

بکن پيت باهيون اجاري ڏسو پيا،
پني پئي پتن تي لڄاري ڏسو پيا،
”او چاچا او چاچا خدا ڪاڻ ماني“
اڙي قوم وارا هي زاري ڏسو پيا.

*

اڙي غيرتون چو مري چڻ ويون هن،
ننگن تي نسورا جو ڏاڙا لڳن پيا،
چئي روز ڪاريون اسان جون نياڻيون،
هو پاپي وڏيرا لڄن کي لتين پيا.

*

جمنا جل ۾ وهنتي آهي،
”جنتا“ منهنجي اجري اجري،
منهنجو ان ۾ ساه ساهو
منڙو پيو ٿم نڪري نڪري

*

تو گل پتي رابيل سندا،
چو مٽي خاني کي سجايو آ؟
هو مڌ ڏسي ٿا پاڪارين،
تن ماڪ ڦڙن کي چاهيو آ.

*

آيا بادل برسڻ جي لئه،
تن تي تنبو ڪوڙيو آ مون،
وڃ جيان هر گيت الاري،
هر هڪ جيءَ جهنجهوڙيو آ مون.

*

رات پٽيو آ وات وري،
سج کي ڳڙڪائڻ جي خاطر،
مون پي ڪوليون ٻانهون پنهنجيون،
پياري تو لئه آتو پاڪر.

*

اڻ پورا جي خواب اکين ۾،
اڪڙين ۾ ئي پوريان تو
ساه ڏنو ٿم ڌرتي تو لئه،
گهاو نه پنهنجا گهوريان ٿو.

*

سند سلامت ڪتاب گهر

سنڌي ڪتابن جي سڀ کان وڏي

ڊجيٽل لائبرري

www.sindhssalamat.com

جوڀن جو مون خواب ڏٺو هو
چرڪ ڀري مان جاڳيو آهيان،
وار اڇا ۽ سَر سَر منهن تي،
پيو ڪو هان يا ساڳيو آهيان.

*

ڀل پي مون کان ڪون ٿو وسرين،
ياد جا منظر سرجن پيا ٿا،
مان ته ستل هان ننڊ ۾ ليڪن،
خواب اڃان پي جاڳن پيا ٿا.

*

هڻي جو چهنبڙي توکي اهڙي گيت ڳايون ٿا،
جنجهوڙي جا ضميرن کي اهڙي ريت ٺاهيون ٿا،
نه ڪي سوڌو ڪيوسين ڪونه ڪي نوتن وڪاڻا هون،
اهو جي پاپ ٿا سمجهو ته پوءِ پاپي پراڻا هون.

*